

**TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

LIIKETALOUS

OPINNÄYTETYÖRAPORTTI

**Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi
Case: Luopioisten Säästöpankki**

Kristiina Mäkelä

Liiketalouden koulutusohjelma
Maaliskuu 2009
Työn ohjaaja: Matti Kolehmainen

TAMPERE 2009

**TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU
LIIKETALOUS**

Tekijä:	Kristiina Mäkelä	
Koulutusohjelma:	Liiketalous	
Opinnäytetyön nimi:	Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi Case: Luopioisten Säästöpankki	
Työn valmistumis- kuukausi ja -vuosi:	Huhtikuu 2009	
Työn ohjaaja:	Matti Kolehmainen	Sivumäärä: 70

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Luopioisten Säästöpankki. Luopioisten Säästöpankki on Säästöpankki-ryhmään kuuluva pankki, joka on laajentanut toimintaansa tasaisesti vuosien varrella. Kun minulle tarjoutui mahdollisuus tehdä opinnäytetyö omalle työnantajalleni, otin sen mahdollisuutena tutustua paremmin pankin toimintaan ja oppia työstäni lisää.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää miten 1.11.2007 voimaan tullut Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (MiFID) vaikutti Luopioisten pankin toimintaan ja miten tiedottamisessa ja koulutuksessa onnistuttiin. Tavoitteena on löytää kehitysehdotuksia vastaavien tilanteiden varalle ja kartoittaa henkilöstön osaamista sijoitusneuvonnan osa-alueella.

Työni teen hakemalla taustatietoa MiFID -direktiivistä ja tutkimalla sen vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön. Taustatiedon ja Luopioisten Säästöpankissa olevan MiFID -aineiston avulla tarkastelen MiFID:in vaikutuksia Luopioisten Säästöpankkiin. Lisäksi olen tutustunut Säästöpankkiliiton antamiin ohjeistuksiin säästäjä/sijoittajaprofiiliin laadinnasta. Taustatietoa aiheesta olen saanut myös päivittäisessä työssäni.

Teoriaosuudessa keskityn Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin keskeisiin osa-alueisiin ja sen tuomiin muutoksiin Suomen lainsäädäntöön. Käsittelen direktiivin yleisen sisällön läpi ja myös sen, miten vaikutukset ovat tuotu käytäntöön Luopioisten Säästöpankissa. Materiaalit teoriaosuuteen olen löytänyt pääasiassa MiFID:ä koskevasta lainsäädännöstä sekä siihen liittyvistä tiedotteista ja ohjeista.

Tutkimuksessa siitä, miten koulutus ja tiedotus MiFID:stä hoidettiin Luopioisten Säästöpankissa, taustatietoina käytän pankin materiaaleja. Tutkimusmenetelmänä käytän kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadulliseen tutkimukseen päädyin koska tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa pienen joukon ajatuksia ja tunteuksia MiFID -direktiivin vaikutuksista pankin toimintaan ja heidän työnkuvaansa. Tarkoituksena oli myös saada tietoa koulutuksen oikeasta mitoituksesta.

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi toi mukanaan paljon muutoksia pankkien toimintaan. Sijoittajan-suoja parani merkittävästi ja tiedonanto- sekä selonottovelvollisuus lisääntyivät. MiFID:in muutokset näkyvät jokapäiväisessä toiminnassa palveltaessa säästäjä/sijoittaja-asiakkaita. Koulutuksessa ja tiedottamisessa Luopioisten Säästöpankki on onnistunut yleisesti ottaen hyvin.

Tutkimuksen tuloksia tullaan käyttämään jatkossa hyödyksi suunniteltaessa koulutuksia ja sisäistä tiedottamista. Lisäksi työssäni on uudistettu säästäjä/sijoittajaprofiililomake, jota tullaan hyödyntämään Luopioisten Säästöpankissa sijoitusneuvonnan yhteydessä.

Avainsanat:	MiFID	Lainsäädäntö	Koulutus	Tiedotus	Yhdenmukaistaminen
--------------------	-------	--------------	----------	----------	--------------------

Author: Kristiina Mäkelä

Study programme: Business Economics

Title of the thesis Markets in Financial Instruments Directive Case: Luopioisten Säästöpankki

Month and year of completion: April 2009

Supervisor: Matti Kolehmainen **Number of pages:** 70

ABSTRACT

This master's thesis was commissioned by my employer, Luopioisten Säästöpankki, which operates in the region of Pirkanmaa. Luopioisten Säästöpankki is a member of the Finnish Savings Banks Group, and it has expanded its operations steadily over the years. When I had the opportunity to do my thesis for my own employer, I viewed it as a possibility to explore the bank's operations more closely and to learn more about my job.

The purpose of my thesis is to examine how the Markets in Financial Instruments Directive (MiFID) which came into effect 1.11.2007, has affected the operations of Luopioisten Säästöpankki. The thesis also evaluates the briefing and the instruction for implementing the directive. The objective was to discover suggestions for development in case of similar situations and to survey the staff's know-how in the field of investment counselling.

I'll do my thesis by searching background knowledge about the MiFID -directive and investigating the effect it had on the legislation of Finland. With the help of the background knowledge and the MiFID -material existing in my bank, I will examine the directive's effect on the Luopioisten Säästöpankki. In addition, I have familiarized myself with the directions given by the Savings Banks Group about the composition of depositor/investor profile. I have also acquired background knowledge on the subject in my daily work.

In the theory part, I'll focus on the essential topics of the MiFID -directive and the reformations it brought about to the legislation of Finland. I'll go through the general content of the directive and also how the changes it brought about have been converted into practice in the Luopioisten Säästöpankki. I found the material for the theory part mainly from the legislation concerning the MiFID and the briefings and directions related to it.

In my research about how the briefing and training for MiFID implementation was handled in the Luopioisten Säästöpankki, I'll use the bank's material as the background knowledge. My research method will be qualitative. I ended up with qualitative research, because the purpose was to survey a small group's thoughts and feelings on the directive's impact on the bank's operation and their own job description. My intention was also to evaluate the proper amount of instruction for the directive.

The MiFID -directive brought about a lot of reformations to the operation of banks. The protection of investors improved significantly and the duty of inspection and the duty of disclosure increased. The changes reflect to daily activities in serving the depositor/investor clients. The Luopioisten Säästöpankki has managed to brief and instruct its staff fairly well for the directive.

The results of the research will be used in planning of the future instructions and internal briefings. In addition, the thesis includes a renewed depositor/investor profile form, which will be utilized to investment counselling.

Key words: MiFID Legislation Instruction Briefing Standardization

Sisällysluettelo

1 Johdanto	6
2 Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi.....	9
2.1 Täytäntöönpano Suomessa.....	9
2.2 Direktiivin tavoitteet	10
2.3 Direktiivin keskeinen sisältö.....	11
2.4 Sijoituspalvelujen sääntely.....	13
2.4.1 Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen.....	14
2.4.2 Hyödykejohdannaissopimukset ja sijoitusasiamies	14
2.4.3 Menettelytapoja ja toiminnan järjestämistä koskeva sääntely	15
2.5 Markkinapaikkojen sääntely	16
2.5.1 Markkinoiden ylläpitäjät ja säännelty markkinat.....	16
2.5.2 Monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä ja kauppojen sisäiset toteuttajat.....	16
2.6 Osakekaupankäynnin läpinäkyvyys	18
2.7 Kaupparaportointi ja muut direktiivimääräykset	18
3 Keskeiset muutokset Suomen lainsäädäntöön	20
3.1 Muuttuneet säännökset.....	20
3.2 Sijoituspalvelut.....	21
3.3 Sijoitusneuvonta.....	22
3.4 Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen ja kaupankäynti omaan lukuun	22
3.5 Rahoitusväline ja sijoituspalveluyritysten toiminta	23
3.6 Direktiivin mukaiset menettelytavat asiakassuhteissa	25
3.7 Pääomavaatimukset ja markkinapaikkojen sääntely.....	26
3.7.1 Julkinen kaupankäynti arvopapereilla.....	27
3.7.2 Monenkeskinen kaupankäynti arvopapereilla.....	29
3.7.3 Kaupankäyntilista ja kauppojen sisäinen toteuttaminen	30
3.7.4 Kauppojen selvitys ja oikeus valita selvitysjärjestelmä.....	31
4 Case: Luopioisten Säästöpankki	32
4.1 MiFID:in vaikutukset Luopioisten Säästöpankin toimintaan	32
4.1.1 Hyvä myyntitapa	32
4.1.2 Asiakkaan tunteminen.....	33
4.1.3 Kirjalliset periaatteet	34
4.1.4 Kartoituslomake	35
4.1.5 Sijoituspalvelusopimus	35
4.1.6 Asiakasluokittelu käytännössä	36
4.1.7 Muutosten viestiminen asiakkaalle	37
4.1.8 Eturistiriitatilanteet.....	37
4.1.9 Henkilökohtaiset liiketoimet	37
4.1.10 Säännösten noudattamisen valvonta	38
4.2 Sijoittaja/Säästäjäprofiili – henkilöasiakas	38
4.3 Säästäjä/sijoittajaprofiili – Yhteisö/yritysasiakas	41
5 Laadullinen tutkimus.....	42
5.1 Laadullinen tutkimus Case: Luopioisten Säästöpankki	44
5.1.1 Tutkimusmenetelmän valinta	44
5.1.2 Aineiston keruu	44
5.2 Tutkimuksen tulokset.....	44
5.3 Tulosten analysointi	48
5.4 Kehitysehdotukset.....	52
5.5 Uudistettu säästäjä/sijoittajaprofiililomake.....	53

6. Johtopäätökset.....	57
Lähteet.....	59
Liitteet	61

1 Johdanto

Luopioisten Säästöpankin toimeksiannosta teen opinnäytetyöni MiFID -direktiivistä ja sen voimaantulon vaikutuksista Luopioisten Säästöpankkiin. Lisäksi työni tarkoituksena on kartoittaa tapaa, jolla sisäinen tiedotus ja koulutus on hoidettu ja pyrkiä antamaan kehitysehdotuksia vastaavien tilanteiden varalle.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää miten Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (MiFID) on vaikuttanut Luopioisten Säästöpankin toimintaan ja miten siihen liittyvä koulutus on järjestetty. Samalla tavoitteena on saada tietoa siitä, miten direktiivin aiheuttamat muutokset koetaan tällä hetkellä ja onko lisäkoulutukselle tarvetta.

Työn toteutan hankkimalla taustatietoa MiFID:stä ja sen vaikutuksista Suomen lainsäädäntöön. Tämän jälkeen tutkin kuinka Luopioisten Säästöpankki on toiminut, jotta kaikki muutokset on saatettu voimaan. Tässä tulen käyttämään apuna Luopioisten Säästöpankin sisäisiä materiaaleja ajalta, jolloin MiFID pantiin täytäntöön Suomessa. Työhöni kuuluu myös tutkimus, jossa kohderyhmänä on Luopioisten Säästöpankin sijoitusasioiden parissa työskentelevä henkilöstö. Tutkimus tehdään laadullisena tutkimuksena haastatteluiden avulla.

Luopioisten Säästöpankki on itsenäinen Säästöpankkiryhmään kuuluva pankki, jolla on asiakkaita lähes 20 000. Se on perustettu Luopioisissa vuonna 1903. Luopioisten Säästöpankillä on konttoreita Luopioisissa, Pälkäneellä, Valkeakoskella, Kangasalla, Tampereella (Hervanta ja Rautatienkatu) sekä Pirkkalassa. Lisäksi Pälkäneen alueella toimii kaksi pientä konttoria Aitoon ja Rautajärven kylissä palvelemissa paikallisia asiakkaita. Henkilöstön määrä on keskimäärin 40 henkilöä. Tärkeitä asiakasryhmiä ovat kotitaloudet, Pk-yritykset ja maatalousyrittäjät. Opinnäytetyöni aihe MiFID on ollut kaikkien pankkien toimintaan voimakkaasti vaikuttava asia ja sen täytäntöönpanosta Luopioisten Säästöpankissa halutaankin nyt tietoa ja kokemuksia sekä kehitysehdotuksia.

MiFID (Markets in Financial Instruments Directive, 2004/39/EY) on EU:n rahoitusmarkkinoita sääntelevä direktiivi, joka annettiin huhtikuussa 2004 ja sitä täydentävä asetus ja täytäntöönpanodirektiivi annettiin syksyllä 2006. Suomessa 1.11.2007 astui voimaan Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin voimaan saattamiseen liittyvä lainsäädäntö ja muu sääntely. Muuta sääntelyä ovat esimerkiksi Rahoitustarkastuksen standardit. MiFID:in keskeisenä tavoitteena on edistää Euroopan Unionin sisämarkkinoiden toimivuutta, yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden säännöksiä, helpottaa sijoituspalveluiden tarjoamista jäsenvaltiosta toiseen ja lisätä kilpailua arvopaperimarkkinoilla sekä parantaa sijoittajan suojaa. MiFID:in

pääasiallisena tarkoituksena on yhtenäistää eurooppalaiset arvopaperimarkkinat helpottamalla sijoituspalveluiden tarjoamista EU:n alueella ja poistamalla kaupankäynnin esteitä.

(MiFID 2007)

(Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi MiFID 2007)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivillä pyritään luomaan yhtenäiset puitteet yhteisötason sääntelyyn sijoituspalveluyrityksille (Sijoituspalveluyrityksiä ovat yritykset, jotka ovat saaneet Rahoitustarkastukselta sijoituspalveluyrityksen toimiluvan. Sijoituspalveluyritykset saavat harjoittaa arvopaperin välitystä, markkinatakaamista, arvopaperin kaupintaa, emission takaamista, emission järjestämistä ja omaisuuden hoitoa), sijoituspalveluja tarjoaville luottolaitoksille, rahastoyhtiöille ja rahoitusvälineiden markkinapaikoille. Sääntelyn yhtenäistämällä on pyritty mahdollistamaan rajat ylittävä sijoituspalveluiden tarjoaminen ja pyritty purkamaan kaupankäynnin esteitä Euroopan Unionin alueella. Direktiivin tavoitteena on yhtenäistää arvopaperimarkkinoita entisestään. Sijoittajien luottamusta markkinoihin direktiivi pyrkii suojaamaan sääntämällä yksityiskohtaisesti sijoituspalveluiden tarjoajien menettelytapavelvoitteista.

(Hallituksen esitys 43/2007:7-8)

(Sijoituspalveluyhdistys)

Suomessa MiFID -direktiivi ja komission täytäntöönpanodirektiivi pantiin voimaan muuttamalla arvopaperimarkkinalainsäädäntöä. Sijoituspalveluyritysten toimintaan keskeisesti vaikuttaviin säännöksiin tuli muutoksia niin paljon, että vanha laki korvattiin kokonaan uudella samannimisellä lailla. Arvopaperilakiin tehdyt muutokset olivat myös laajoja. Lisäksi direktiivin täytäntöönpano edellytti muutoksia useisiin muihin lakeihin. Tällaisia olivat laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä, sijoitusrahastolaki, laki luottolaitostoiminnasta, laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa, laki ulkomaisen rahastoyhtiön toiminnasta Suomessa, laki arvosuusjärjestelmästä, laki Rahoitustarkastuksesta, laki Rahoitustarkastuksen valvontamaksusta, rahoitusvakuuslaki, laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista ja rikoslaki.

(Hallituksen esitys 43/2007:8)

Direktiivin täytäntöönpanemiseksi jouduttiin muuttamaan myös eräitä valtionvarainministeriön asetuksia. Osin direktiivi ja komission direktiivi pantiin täytäntöön myös Rahoitustarkastuksen määräyksillä, jotka Rahoitustarkastus erikseen valmisteli.

(Hallituksen esitys 43/2007:8)

MiFID:in keskeisimpinä vaikutuksina voidaan mainita mm. seuraavat seikat:

- sijoitusneuvonnasta tuli luvanvaraista
- hyödykejohdannaisilla tapahtuvan sijoituspalvelutoiminnan sääntely täsmentyi verrattuna entiseen
- arvopapereita ja muilla rahoitusvälineillä tapahtuva kaupankäynti ja sitä koskeva sääntely uudistui
- kauppaportointi uudistui
- sijoituspalveluiden tarjoajien asiakassuhteita koskeva menettelytapasääntely täsmentyi

(Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi MiFID 2007)

2 Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi

2.1 Täytäntöönpano Suomessa

Rahoitusvälineiden markkinoiden sääntelyn yhdenmukaistaminen on osa Euroopan unionin Rahoituspalveluiden toimintasuunnitelmassa (Financial Services Action Plan, FSAP) määriteltyä tavoitetta kehittää rahoituspalveluiden sisämarkkinoita. Tavoitteen saavuttamisen kannalta yksi keskeinen toimenpide on ollut 21.4.2004 annettu Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusvälineiden markkinoista. Suomessa direktiivin voimaapanosta johtuvat lainsäädännön ja muun sääntelyn muutokset saatettiin voimaan 1.11.2007.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:4)

MiFID -direktiivissä on pyritty luomaan pitkälle yhtenäistetyt yhteisötason sääntelypuitteet sijoituspalveluyrityksille, sijoituspalveluja tarjoaville luottolaitoksille ja rahastoyhtiöille sekä rahoitusvälineiden markkinapaikoille. Sääntelyn yhtenäistämisenä on pyritty eurooppalaisten arvopaperimarkkinoiden yhtenäistämiseen sekä purkamaan esteitä rajat ylittävien sijoituspalveluiden ja kaupankäynnin osalta. Lisäksi direktiivillä on pyritty suojaamaan sijoittajien luottamusta ja uskoa markkinoihin.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:4)

Suomessa 1.11.2007 voimaan tullut Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi on niin sanotun Lamfalussy -lainsäädäntöprosessin mukainen. Tämä EU:n rahoitusmarkkinoiden sääntelyssä viime vuosina käyttöön otettu nelitasoinen lähestymistapa perustuu Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2001 tekemään päätökseen, jossa hyväksyttiin paroni Lamfalussy:n johtaman asiantuntijakomitean raportti Euroopan arvopaperimarkkinoiden sääntelystä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:4)

Suomessa direktiivi ja komission täytäntöönpanodirektiivi toteutettiin muuttamalla Suomen arvopaperimarkkinalainsäädäntöä vastaamaan direktiivin vaatimuksia. Sijoituspalveluyritysten toimintaan keskeisesti vaikuttaviin säännöksiin oli tehtävä niin runsaasti muutoksia, että vanha voimassa ollut laki jouduttiin korvaamaan kokonaan uudella, samannimisellä lailla. Myös arvopaperimarkkinalakiin tehtiin laajoja muutoksia ja Rahoitustarkastuksen erikseen valmisteltavat muutokset olivat suurena osana kun direktiiviä pantiin täytäntöön Suomessa.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:4-5)

Keskeisenä osana direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa oli kysymys varainsiirtoverolain soveltamisesta. Suomen vanhan lainsäädännön mukaan varainsiirtoveroa ei suoritettu myytäessä tai vaihdettaessa pörssi-arvopapereita tai markkina-arvopapereita arvopaperipörssin julkisessa kaupassa. Lain valmistelun yhteydessä ehdotettiin, että julkisen kaupan käsite tulisi määritellä siten että, se käsittäisi vain säännellyn markkinan eli Suomessa Helsingin pörssin. Mikäli näin ei olisi menetelty ja verokohtelua koskevia säännöksiä muutettu, olisi varainsiirtovero tullut koskemaan keskeistä monenkeskistä kaupankäyntiä. Veron suuruus olisi ollut 1,6 %:a.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:5)

Varainsiirtoverolakia kuitenkin muutettiin. Pörssikauppaa koskeva varainsiirtoverovapaus laajennettiin koskemaan monenkeskisiin kaupankäyntijärjestelmiin (monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä on puhdas kaupankäyntijärjestely, jonka osapuolet voivat päättää, minkä tyyppisillä rahoitusvälineillä ne käyvät kauppaa) nimenomaisesti haettujen yhtiöiden arvopapereita. Arvopaperin luovutuksen ei myöskään enää lainmuutoksen myötä tarvitse tapahtua nimenomaisella markkinapaikalla. Varainsiirtoverovapaus koskee kaupankäyntiä sekä säännellyllä markkinalla että monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä listattujen yhtiöiden arvopapereilla markkinapaikasta riippumatta. Varainsiirtoverolakiin tarvittavat muutokset tulivat voimaan loppuvuodesta 2007, lähes samaan aikaan kuin MiFID -direktiivi.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:5)

2.2 Direktiivin tavoitteet

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi tuli voimaan 1.11.2007 ja sovellettavaksi koko EU:n alueella. Direktiivissä on kolme periaatetta, joita sijoituspalvelua tarjoavien yritysten tulee noudattaa tarjotessaan sijoituspalvelua asiakkailleen. Ensimmäisenä periaatteena on toimia rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti asiakkaan etujen mukaisesti. Toisena periaatteena on tarjota ymmärrettävässä muodossa olevaa asiallista ja selkeää tietoa tuotteita ja palveluista asiakkaille. Tiedon avulla varmistetaan että, asiakkaat tekevät perusteltuja päätöksiä ja ymmärtävät mitä ovat tekemässä. Kolmantena periaatteena on tarjota palveluita, joissa otetaan huomioon asiakkaiden yksilölliset olosuhteet. Näin voidaan varmistaa että, tarjotut tuotteet vastaavat asiakkaiden sijoitusprofiilia parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi MiFID:in avulla pyritään yhtenäistämään arvopaperimarkkinoita Euroopan alueella. Tähän pyritään

helpottamalla sijoituspalveluiden tarjoamista EU:n alueella ja poistamalla MiFID:in myötä kaupankäynnin esteitä.

(Tiedote 2007, MiFID)

(MiFID – Mitä asiakkaan on hyvä tietää Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivistä 2008)

Astuessaan voimaan 1.11.2007 MiFID -direktiivi muutti merkittävästi markkinapaikkojen sääntelyä ja pyrkii edistämään eri markkinapaikkojen välistä kilpailua. Direktiivin tavoitteena on sääntelyjärjestelmä, joka mahdollistaa kauppohen toteuttamisen arvopaperi- ja johdannaispörssien lisäksi myös muilla markkinapaikoilla ja kokonaan markkinapaikkojen ulkopuolella. Markkinapaikkojen ulkopuolinen kauppa voitaisiin hoitaa esimerkiksi arvopaperinvälittäjien hoitamana kauppohen sisäisenä toteutuksena. Uuden sääntelyn tavoitteena on varmistaa markkinoiden luotettava ja tehokas toiminta. Lisäksi direktiivin tavoitteena on vahvistaa sijoittajien suojaa uudessa sääntely-ympäristössä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:6)

MiFID -direktiivin tarkoituksena on tehostaa rajat ylittävien sijoituspalveluiden tarjontaa Euroopassa. MiFID:in myötä rajat ylittävä toiminta onnistuu kotivaltiossa myönnetyn toimiluvan nojalla. Toiminnan yhdentämisen tarkoituksena on se että, palveluyrityksen voivat tarjota palveluita samanlaisin ehdoin koko Euroopan talousalueella ilman jäsenvaltiokohtaisia eroavaisuuksia. Samalla pyritään myös kasvattamaan sijoittajien luottamusta rajat ylittävään toimintaan. Markkinoiden kehitys on myös osaltaan synnyttänyt direktiivin voimaan tuloon. Direktiivin avulla pyritään laajentamaan sijoituspalveluiden ja rahoitusvälineiden luetteloa vastaamaan markkinoiden kehitystä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:6)

2.3 Direktiivin keskeinen sisältö

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviä sovelletaan sijoituspalveluyrityksiin sekä säännelyihin markkinoihin sekä lisäksi sellaisiin luottolaitoksiin ja rahastoyhtiöihin, jotka tarjoavat sijoituspalveluita. Uusi direktiivi on pääpiirteiltään samanlainen kuin sitä edeltänyt sijoituspalveludirektiivi, mutta sen sääntely sisältää uusia periaatteita ja sen kohteena on uusia rahoitusvälineitä ja palveluja. Lisäksi erona vanhaan direktiiviin on huomattavasti yksityiskohtaisempi sääntely. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi sisältää yhteensä 73 artiklaa.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:6-7)

Uuden direktiivin myötä arvopaperi- ja johdannaispörssien ja niissä käytävän kaupan sääntely muuttui merkittävästi. Suurimpana erona on kilpailun vapautuminen. Jäsenvaltiot eivät saa enää soveltaa niin sanottua pörssipakkoa, eli vaatia arvopaperikauppoja toteutettavaksi pörssissä, vaan kauppoja voidaan toteuttaa pörssien ulkopuolella esimerkiksi vaihtoehtoisissa kaupankäyntijärjestelmissä tai sisäisenä toteutuksena. Sijoituspalveluyrityksille luodaan näin mahdollisuudet kilpailuun. Myös direktiivin vaikutusalue on laajentunut. Nykyisessä direktiivissä sääntely koskee arvopapereiden ja arvopaperijohdannaisten lisäksi mm. hyödykejohdannaisia. Lisäksi uuden direktiivin myötä kauppaa voidaan käydä myös listaamattomien yritysten liikkeeseen laskemilla arvopapereilla ja erilailla johdannaissopimuksilla.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:6-7)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä otetaan huomioon kaupankäynnin mahdollinen hajaantuminen useisiin eri markkina- ja toteutuspaikkoihin. Jotta likviditeetin hajaantumisesta aiheutuvilta haitoilta kaupankäynnille välttyttäisiin, direktiivissä asetetaan säännellyille markkinoille, monenkeskisille kaupankäyntijärjestelmille ja kauppohen sisäisille toteuttajille osakekaupankäynnin avoimuutta ja kauppätietojen julkistamista koskevat velvoitteet. Nämä velvoitteet takaavat myös tasapuoliset kilpailuolosuhteet kaikille osapuolille.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:7)

Tehokas valvonta koko yhteisön alueella toteutetaan kattavalla kauppaparaportointijärjestelmällä. Direktiivissä on kauppaparaportointia koskevat yleisperiaatteet ja tarkempia määräyksiä annetaan komission täytäntöönpanosäännöksin.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:7)

Yhden toimiluvan periaate on direktiivin perusta. Idea toimii samalla tavalla kuin sijoituspalveludirektiivissä, eli yhdessä jäsenvaltiossa toimiluvan saaneella sijoituspalveluyrityksellä on oikeus tarjota sijoituspalveluita koko yhteisön alueella. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi laajentaa luvanvaraisten sijoituspalveluiden luetteloa. Tämä luettelon laajentuminen johtuu siitä, että uuteen direktiiviin lasketaan kuuluvan myös uudet sijoituspalvelun muodot, sijoitusneuvonta ja monenkeskisten kaupankäyntijärjestelmien ylläpito. Verrattuna aikaisempaan, uuden direktiivin sääntely on yksityiskohtaisempaa. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa sijoituspalveluyritysten menettelytapavelvoitteet asiakassuhteissa ja velvollisuus toimia asiakkaan kannalta edullisimmalla tavalla toimeksianton suhteen. Menettelytapasääntöjen soveltaminen riippuu sijoittajan luokittelusta. Sijoittaja voidaan luokitella joko vähittäissijoitta-

jaksi eli ei-ammattimaiseksi sijoittajaksi, ammattimaiseksi sijoittajaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:7-8)

Sijoituspalveluja tarjoavien tahojen toimilupavaatimuksista, pääomavaatimuksista, toimilupien laajuudesta sekä myöntämisestä ja peruuttamisesta on direktiivissä tarkat säännökset. Lisäksi direktiivi sisältää tarkat säännökset myös tosiasiallisesta liikkeenjohdosta, määräosuuden omistavista osakkeenomistajista ja eturistiriitojen välttämistä. Myös säännökset toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä on kirjattu tarkasti direktiiviin. Tämä mahdollistaa rajat ylittävän yhteistyön myös valvonnassa. Yhdentyneiden markkinoiden toiminta edellyttää eri viranomaisilta entistä tiiviimpää yhteistyötä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:8)

2.4 Sijoituspalvelujen sääntely

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi toi tullessaan myös uusia sijoituspalveluja. Ne ovat sijoitusneuvonta ja monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:8)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä on määritelty sijoitusneuvonta ja sitä on täydennetty täytäntöönpanodirektiiveillä. Sijoitusneuvonnalla tarkoitetaan joko asiakkaan pyynnöstä tai palvelua tarjoavan yrityksen aloitteesta tapahtuvaan sijoitusneuvontaa yhdestä tai useammasta rahoitusvälineeseen liittyvästä liiketoimesta. Sijoitusneuvonta on kuitenkin luvanvaraista ja sitä voi tarjota vain toimiluvan saanut sijoituspalveluyritys. Sijoitusneuvontaa annettaessa sijoituspalveluyrityksen on aina noudatettava sijoituspalvelun tarjoamiseen liittyviä menettelytapasäännöksiä. Tämä direktiivi suojaa erityisesti muita kuin ammattimaisia sijoittajia. Tavoitteena on parantaa sijoittajansuojaa.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:8)

(Pitkänen 2007. Sijoituspalveluiden menettelytavat muuttuvat)

Toimilupa sijoituspalveluyrityksen toimintaan tarvitaan kun seuraavat asiat täyttyvät:

- neuvonta pohjautuu asiakkaan yksilöllisiin olosuhteisiin
- neuvonnassa annetaan suositus jonkun rahoitusvälineen ostamiseen, myymiseen, merkintään, vaihtoon, lunastamiseen, hallussapitoon tai merkintäsitoumuksen antamiseen taikka rahoitusvälineeseen liittyvän osto-, myynti, merkin-

tä-, vaihto- tai lunastusoikeuden käyttämiseen tai käyttämättä jättämiseen.

- neuvonta tapahtuu joko asiakkaan pyynnöstä tai palveluntarjoajan aloitteesta.

(Sijoitusneuvonta 2007)

2.4.1 Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen

Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen on uusi sijoituspalvelu, jonka tarkoituksena on mahdollistaa säännellyille markkinoille, vaihtoehtoinen kevyemmin säännelty markkinapaikkojen syntyminen ja kehittyminen. Tällaisia säänneltyjä markkinoita ovat lähinnä arvopaperipörssit. Lainsäädännön asemasta vaatimukset kaupankäynnin kohteena oleville yhtiöille asetetaan pääosin itsesääntelyssä, kuten kaupankäynnin järjestäjän laatimissa säännöissä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:8-9)

(Rahoitustarkastus tiedottaa verkkojulkaisu 2007)

Uusien markkinapaikkojen säännöksellä on tarkoituksena että, esimerkiksi pienten ja keskisuurten yritysten liikkeeseen laskemille arvopapereille tarjotaan kaupankäyntipaikkoja, jotka antavat näille yrityksille paremmat mahdollisuudet pääoman hankintaan ja sitä kautta menestymiseen markkinoilla. Yhtiöiden liiketoiminnan ei myöskään tarvitse olla yhtä vakiintunutta kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden. Myöskään niiden tiedonantovelvollisuus ei välttämättä ole yhtä laaja kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden. Edellä mainituista seikoista johtuen niihin sijoittamisen riskit voivat olla suuremmat kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden kohdalla.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:9)

(Rahoitustarkastus tiedottaa verkkojulkaisu 2007)

2.4.2 Hyödykejohdannaisopimukset ja sijoitusasiamies

Hyödykejohdannaiset kuuluvat rahoitusvälineen käsitteeseen Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä ja ne tulivat vasta uuden direktiivin myötä sääntelyn toiminta-alueelle. Niitä tulivat koskemaan samat yhteisötason säännökset kuin muita rahoitusvälineitä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Yhtenä poikkeuksena on se, että vain osa niistä yhteisöistä, jotka tarjoavat sijoituspalveluita

hyödykejohdannaisilla tarvitsevat sijoituspalveluyrityksen toimiluvan.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:9)

Sijoituspalveluasiamies tarjoaa vaihtoehdon, jossa sijoituspalveluyritys voi toimia asiamiesten kautta. Sijoituspalveluyrityksen vastuulla ja sijoituspalveluyrityksen lukuun toimivat sidonnaisasiamiehet voivat direktiivin mukaisia sijoituspalveluja tarjotessaan tai välittäessään toimia ainoastaan yhden sijoituspalveluyrityksen lukuun ja sen toimiluvan puitteissa. Muiden palveluiden tarjoamista ja välittämistä ei sijoituspalveluasiamiehen kohdalla ole rajattu direktiivissä. Näin ollen hän voi toimia samalla myös esimerkiksi vakuutusasiamiehenä. Sijoitusasiamiesten toiminnasta vastaa aina sijoituspalveluyritys, jonka lukuun sijoitusasiamies toimii. Yrityksen vastuulla on varmistaa sijoituspalveluasiamiehen pätevyys ja säännöksiä noudattaminen. Sijoituspalveluasiamiehen velvollisuus on aina kertoa asiakkaalle minkä sijoituspalveluyrityksen lukuun hän toimii.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:16)

2.4.3 Menettelytapoja ja toiminnan järjestämistä koskeva sääntely

MiFID:in myötä sijoituspalveluja tarjoavien yritysten sääntely muuttui entistä tarkemmaksi. Tarkennusten avulla pyritään parantamaan asiakkaansuojaa ja yhtenäistämään toimintaa koko yhteisön alueella. Sääntely lisäsi mm. sijoituspalveluyritysten tiedonanto- ja selontotovelvollisuutta sekä toimeksiantojen toteutustavan yhtenäisyyttä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:10)

Sijoituspalveluja tarjoavien yritysten tulee järjestää toimintansa luotettavalla tavalla. Direktiivi sisältää vaatimukset muun muassa siitä miten yrityksen organisaatio koostuu, miten riskienhallinta, sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja säännösten noudattamisen tarkkailu on toteutettu. Direktiivi velvoittaa yrityksiä myös kaiken tiedon taltiointiin ja sijoituspalveluyrityksen perustajilta edellyttään luotettavuutta ja sopivuutta sekä ammattitaitoa toimia sijoitusmarkkinoilla.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:10)

Sijoituspalveluyrityksen toimintojen ulkoistaminen on uuden direktiivin pohjalta mahdollista, mutta sijoituspalveluyrityksen on aina varmistettava, että ulkoistettua toimintaa hoitavalla on siihen mahdollisesti tarvittava toimilupa ja sijoituspalveluyritys vastaa ulkoistetusta toiminnasta kuitenkin aina kolmansille osapuolille.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:10)

2.5 Markkinapaikkojen sääntely

2.5.1 Markkinoiden ylläpitäjät ja säännellyt markkinat

Säännellyn markkinan käsite on keskeinen osa uutta Rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviä. Keskeisen käsitteestä tekee erityisesti se että, useiden yhtiötason säädösten soveltaminen rahoitusvälineeseen, sen liikkeeseen laskijoihin ja muihin tahoihin riippuu siitä, onko rahoitusväline kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla. Tällaisia säännöksiä ovat mm. väärinkäyttödirektiivi, esitedirektiivi, avoimuusdirektiivi ja julkisia ostotarjouksia koskeva direktiivi sekä kansainvälisen IFRS -tilinpäätösstandardien soveltaminen.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:10-11)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin tultua voimaan jäsenvaltiot eivät voi enää vaatia rahoitusvälineiden vaihdannan keskittämistä yhteen kansalliseen pörssiin ja siten säännellä markkinapaikkojen lukumäärää, toisin kuin Sijoituspalveludirektiivin aikana. Jäsenvaltioiden on myönnettävä uuden direktiivin myötä toimilupa kaikille vaihdantajärjestelmille, jotka täyttävät direktiivissä annetut vaatimukset. Sääntelyn vapauttamisen vastapainona on kuitenkin se, että kansallisesta sääntelystä johtuvia eroja vähennetään ja direktiivillä lähennetään jäsenvaltioiden säänneltyjen markkinoiden toimilupasääntelyä. Sääntely perustuu monelta osin minimiharmonisointiin. Direktiiviin kuuluu olennaisesti myös se, että säännelty markkina saa itse päättää rahoitusvälineet, jotka otetaan kaupankäynnin kohteiksi.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:16)

2.5.2 Monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä ja kauppohen sisäiset toteuttajat

Monenkeskisen kaupankäyntijärjestelmän tarkoituksena on ollut luoda yhteisötason sääntelyjärjestelmä erityisesti sijoituspalveluyritysten ylläpitämille, säänneltyjen markkinoiden kanssa kilpaileville kaupankäyntijärjestelmille. Näiden vaihtoehdoisen kaupankäyntijärjestelmien sääntely on ollut epäselvää yhteisön oikeudessa. Direktiivin säännöksillä pyritään siihen että, kaupankäyntijärjestelmät edustaisivat samantyyppistä järjestäytyneen kaupankäynnin muotoa kuin säännellyt markkinat. Sääntely direktiivissä on monelta osin puitesääntelyä ja kaupankäyntimenettely on laadittu samanlaiseksi säännellyn markkinan kanssa. Keskeinen velvoite on ollut laatia kaupankäynnille julkiset säännöt, joiden mu-

kaan kaupankäynti voidaan järjestää luotettavalla tavalla. Kaupankäynnille on luotava avoimet ja ehdottomat säännöt ja menettelyt puolueetonta ja asianmukaista kaupankäyntiä varten sekä sijoittajansuojaa vahvistavat objektiiviset perusteet toimeksiantojen toteuttamista varten.

(Hallituksen esitys 59/2007)

Direktiivi velvoittaa kaupankäynnin järjestäjän varmistamaan sijoittajien tiedonsaannin kaupankäynnin kohteena olevista rahoitusvälineistä. Myös kaupankäynnin osapuoleksi pääsemisen edellytykset on oltava yleisessä tiedossa. Monenkeskisen kaupankäynnin osapuolia koskevat samat säännökset kuin säänneltyjen markkinoiden osalta. Kaupankäynnin järjestäjän on valvottava kaupankäyntiä ja estettävä markkinoiden väärinkäyttöä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:11)

Säännellyistä markkinoista monenkeskisten markkinoiden kaupankäyntijärjestelmä eroaa siinä, että niille ei ole asetettu laadullisia vähimmäisvaatimuksia. Kaupankäynnin järjestäjän harkinta on ainoa kriteeri kaupankäynnin kohteeksi ottamisesta. Direktiivin sääntelyn erityispiirteisiin kuuluu, että myös säännellyt markkinat ja sellaisten markkinoiden ylläpitäjät voivat ylläpitää monenkeskistä kaupankäyntijärjestelmää edellyttäen, että ne noudattavat soveltuvin osin sijoituspalveluyrityksiä koskevia direktiivin velvoitteita. Esimerkiksi arvopaperipörssit voivat ottaa kaupankäynnin kohteeksi toisella säännellyllä markkinalla olevia arvopapereita tai järjestää kaupankäyntiä listaamattomilla arvopapereilla.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:12)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä kauppajien sisäisellä toteuttamisella tarkoitetaan sitä, että sijoituspalveluyritys toteuttaa arvopaperikaupan markkinapaikan ulkopuolella siten, että se käy kauppaa omaan lukuunsa asettumalla itse ostajan ja myyjän vastapuoleksi. Tällaista kaupankäyntijärjestelmää kutsutaan bilateraaliseksi kaupankäyntijärjestelmäksi. Jotta sijoituspalveluyritystä voidaan pitää kauppajien sisäisenä toteuttajana, sen on täytettävä direktiivissä ja komission täytäntöönpanoasetuksessa säädetyt edellytykset. Sijoituspalveluyrityksen tulee toteuttaa kauppajia järjestelmällisesti ja suunnitellusti omaan lukuunsa säänneltyjen markkinoiden ja monenkeskisten kaupankäyntijärjestelmien ulkopuolella. Kaupat eivät saa suuruudeltaan ylittää tavanomaista markkinakokoa ja kauppaa tulee tehdä komission direktiivin täytäntöönpanosääntelyssä tarkemmin määritellyillä likvideillä osakkeilla.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:18)

2.6 Osakekaupankäynnin läpinäkyvyys

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi ja komission antama täytäntöönpanoasetus ovat pohjana läpinäkyvyyssäntelylle. Läpinäkyvyyssäntely koskee sellaisia osakkeita, jotka on otettu kaupankäynnin kohteiksi säännellyillä markkinoilla. Tavoitteena on varmistaa sijoittajien tiedonsaanti tarjouksista ja toteutuneista kaupoista, jotka tapahtuvat säänneltyjen markkinoiden sisällä, monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä, kauppojen sisäisten toteuttajien järjestelmissä tai näiden järjestelmien ulkopuolella niin sanottuina 'over the counter' -kauppoina.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:13-14)

Läpinäkyvyyssäntely johtuu aiempaa laajemmasta kaupankäyntijärjestelmästä ja kauppojen toteuttamisen sallimisesta eri markkinapaikkojen ja arvopaperinvälittäjien välillä. Läpinäkyvyyssäntelyllä pyritään vähentämään markkinoiden hajaantumisen aiheuttamia haittoja markkinoiden likviditeetille ja luomaan hyvät edellytykset toistensa kanssa kilpaileville markkinoille. Direktiivin pääsääntönä on se että, tarjouksia ja toteutuneita kaupunjoja koskevat tiedot julkistetaan mahdollisimman reaaliaikaisina.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:14)

2.7 Kaupparaportointi ja muut direktiivimääräykset

Kaupparaportointivelvollisuus ja sen sääntely laajentui huomattavasti uuden Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin astuttua voimaan. Verrattuna Sijoituspalveludirektiiviin sijoituspalveluyritysten kaupparaportointivelvollisuus kasvoi ja lisäksi uuteen direktiiviin tuli kokonaan uudet säännökset toimivaltaisten viranomaisien velvollisuudesta toimittaa toisilleen säännöllisesti kaupparaportointitietoja. Komission asetus jättää todella vähän kansallista harjintavaraa sääntelyn sisällön suhteen.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:14-15)

Direktiivin artiklan 25 mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että viranomainen pystyy valvomaan sijoituspalveluyritysten toimintaa. Sijoituspalveluyritysten tulee toimia rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti ja tavalla, joka edistää markkinoiden eheyttä, kuitenkin rajoittamatta sisäpiirikaupoista ja markkinoiden väärinkäytöstä annetun direktiivin 2003/6/EY säännösten täytäntöönpanoon liittyvien vastuiden kohentamista. Lisäksi kotijäsenvaltion julkisoikeudellisia säännöksiä sovelletaan säännellyn markkinan järjestelmiä käyttäen harjoitettuun liiketoimintaan. Asiakkaan toimeksiannoista tulee direktiivin mukaan aina säilyttää

yksityiskohtaiset tiedot asiakkaan henkilöllisyydestä ja ne tiedot jotka vaaditaan rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:20)

3 Keskeiset muutokset Suomen lainsäädäntöön

3.1 Muuttuneet säännökset

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin saattamiseksi voimaan Suomessa oli tehtävä lakiuudistuksia. Laki sijoituspalveluyrityksistä uudistettiin kokonaan ja arvopaperimarkkinalakiin tehtiin laajoja muutoksia. Lisäksi muutoksia tehtiin useisiin muihin lakeihin, kuten lakiin kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä, sijoitusrahastolakiin, lakiin Rahoitustarkastuksesta sekä uuteen lakiin luottolaitostoiminnasta.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:16)

Keskeisimmät muutokset, joita lainsäädäntöön on tehty, liittyvät markkinapaikkojen ja sijoituspalvelutoiminnan sääntelyyn. Direktiivi toi mukanaan monenkeskisen kaupankäynnin pörssissä käytävän julkisen kaupankäynnin lisäksi. Suomen laki ei kuitenkaan tuntenut käsitettä monenkeskinen kaupankäynti ja tästä syystä lakiin on ollut otettava uusi 3 a luku, jossa on säännökset seuraavista asioista:

- monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen
- kaupankäyntiosapuoleksi ottaminen
- arvopaperin ottaminen kaupankäynnin kohteeksi
- arvopaperin liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuus
- kaupankäynnissä noudatettava menettely

Direktiivin voimaantulo edellytti Suomessa lukuisia muutoksia myös lain muihin säännöksiin, jotka koskevat mm. säänneltyjä markkinoita, kauppohen sisäistä toteuttamista, kaupankäynnin läpinäkyvyyttä, sijoituspalveluiden tarjoamisessa noudatettavia menettelytapoja ja kauppohen selvittämistä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:16)

Uudella lailla sijoituspalveluyrityksistä on tarkistettu sijoituspalveluyrityksiä ja niiden toimintaa koskevia säännöksiä vastaamaan direktiivin vaatimuksia. Merkittävimmät muutokset koskevat laissa tarkoitettujen toimiluvanvaraisten sijoituspalveluiden piirin täydentämistä kattamaan myös sijoitusneuvonnan ja monenkeskisen kaupankäynnin järjestämisen sekä sijoituspalveluyritysten järjestämistä koskevia vaatimuksia kuten eturistiriitojen käsittelyä ja toiminnan ulkoistamisen edellytyksiä ja sijoituspalveluasiamiehen

käyttöä. Lisäksi direktiivin mukaan tuli täsmennyksiä tehdä sijoituspalveluyritysten pääomavaatimuksiin.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:16)

3.2 Sijoituspalvelut

Direktiivin voimaantulo toi uuden version laista sijoituspalveluyrityksistä. Uusi direktiivi edellytti sinä määrin laajoja muutoksia sijoituspalveluyrityksiä koskevaan sääntelyyn, että implementoinnin toteuttaminen vanhaan lakiin tehtävillä muutoksilla ei olisi ollut perusteltua lainsäädännön selkeystavoitteen kannalta. Lain soveltamisalaa säädettiin vastaamaan direktiiviä. Merkittävimmät muutokset vanhaan lakiin verrattuna liittyivät sijoituspalveluihin ja rahoitusvälineen käsitteeseen. Täysin uusina asioina lakiin tuli sijoitusneuvonta ja monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen. Rahoitusvälineen käsitettä muutettiin vastaamaan direktiivin vaatimuksia, jolloin mukaan sääntelyyn tulivat myös johdannaissopimukset, joiden kohde-etuutena on hyödyke.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:16-17)

Direktiivin mukanaan tuomaan uuteen lakiin sisältyy uutta sääntelyä myös sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämisestä. Toiminnan järjestämisellä tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi toiminnan ulkoistamista, sijoituspalveluasiamiestä ja sen käyttöä, sijoituspalveluyrityksessä vaikuttavassa asemassa olevien henkilöiden henkilökohtaisia liiketoimia ja palveluita ja niiden vaikutuksia.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:17)

Uutta lakia sijoituspalveluyrityksistä sovelletaan sijoituspalvelun tarjoamiseen liiketoimintana. Direktiivin 4 artiklan mukaan sijoituspalveluyritys on oikeushenkilö, jonka ammatti- tai liiketoimintana on sijoituspalvelun ammattimainen tarjoaminen kolmansille osapuolille tai sijoitustoiminnan ammattimainen harjoittaminen. Laki kattaa myös direktiivissä tarkoitettun sijoitustoiminnan harjoittamisen.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:18)

Lain soveltamisalan poikkeukset on saatettu vastaamaan Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin 2 artiklan poikkeuksia. Esimerkiksi omaan lukuun tapahtuvaa kaupankäyntiä koskevat poikkeukset vastaavat uudistuksen myötä direktiiviä. Lakiin ei kuitenkaan ole sisällytetty sijoitusneuvontaa ja toimeksiantojen välittämistä koskevaa direktiivin 3 artiklan mukaista valinnaista poikkeusta.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:18)

3.3 Sijoitusneuvonta

Ennen Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin voimaantuloa sijoitusneuvonnan harjoittaminen Suomessa ei edellyttänyt toimilupaa eikä toimintaa ollut muutenkaan säännelty. Uuden lain mukaan sijoitusneuvonnasta on tullut sijoituspalvelu, jota voi tarjota vain toimiluvan saanut sijoituspalveluyritys. Uudessa laissa edellytetään kaikilta sijoituspalveluyrityksiltä osakeyhtiömuotoa. Luonnollinen henkilö voi kuitenkin toimia sijoituspalveluyrityksen lukuun asiamiehenä ja siinä ominaisuudessa antaa sijoituspalveluihin liittyvää neuvontaa.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:22)

Toimilupaa tarvitaan sellaiseen sijoitusneuvontatoimintaan, jossa asiakkaalle annetaan hänelle räätälöityjä, yksilöllisiä suosituksia rahoitusvälineisiin liittyvästä liiketoimesta. Sijoitusneuvonta on asiakkaan pyynnöstä tai sijoituspalveluyrityksen aloitteesta tapahtuvaa yksilöllisen suosituksen antamista asiakkaalle koskien tiettyä rahoitusvälinettä.

(Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän muistio 2006:22)

Sijoituspalveluyrityksen toimintaan (sijoitusneuvontaan) tarvittava toimilupa vaaditaan, kun seuraavat elementit täyttyvät

- neuvonnassa otetaan huomioon asiakkaan yksilölliset olosuhteet
- annetaan suositus tietyn rahoitusvälineen ostamiseen, myymiseen, merkitsemiseen, vaihtamiseen, lunastamiseen, hallussapitoon tai merkintäsitoumuksen antamiseen taikka rahoitusvälineeseen liittyvän osto-, myynti-, merkintä-, vaihto- tai lunastusoikeuden käyttämiseen tai käyttämättä jättämiseen
- neuvonta tapahtuu asiakkaan pyynnöstä tai sijoituspalveluyrityksen aloitteesta

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:19)

3.4 Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäminen ja kaupankäynti omaan lukuun

Monenkeskisen kaupankäynnin järjestämisestä säädetään tarkemmin arvopaperimarkkina-laissa. Se on kuitenkin sijoituspalveluyritysten, arvopaperipörssin ja optioyhteisön ylläpitämä sijoituspalvelu. Direktiivin voimaantulon myötä monenkeskisen kaupankäynti-

järjestelmän ylläpito edellyttää toimilupaa ja toiminta on Rahoitus-
tarkastuksen valvonnan piirissä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:19)

Uutena sijoituspalveluna lakiin on lisätty myös direktiivin I liitteen
A osan luettelon 3 kohdan mukaisesti kaupankäynti omaan lukuun.
Kaupankäynti omaan lukuun tarkoittaa kaikkea sellaista omaan lu-
kuun tapahtuvaa kaupankäyntiä, jossa sijoituspalveluyritys ostaa
tai myy rahoitusvälineitä omaan lukuun. Se ei kuitenkaan tarkoita
sijoituspalveluyrityksen omien varojen passiivista sijoittamista.
Omaan lukuun kauppaa käyvän sijoituspalveluyrityksen on saatava
siihen erillinen toimilupa ja sen pääoma vaatimus on 730 000 eu-
roa. Direktiivin mukanaan tuomat muutokset vaikuttavat kuitenkin
lähinnä yrityksiin, jotka tarjoavat myös muita luvanvaraisia sijoit-
uspalveluita.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:19-20)

3.5 Rahoitusväline ja sijoituspalveluyritysten toiminta

Rahoitusvälineellä tarkoitetaan arvopaperimarkkina-
laissa tarkoitettua arvopaperia sekä erilaisia johdannais-
sopimuksia. Johdannais-
sopimuksissa voi olla kohde-etuutena arvopaperi, toinen johdan-
naisopimus, rahoitusmarkkinoihin liittyvä indeksi tai muu tunnus-
luku tai hyödyke. Rahoitusväline voi olla myös johdannais-
sopimus, joka on tarkoitettu luottoriskin siirtoon, hinnanerosopimus tai
muu johdannaisopimus, joka liittyy omaisuuteen, oikeuksiin, vel-
vollisuuksiin, indekseihin tai muihin tunnuslukuihin. Rahoitusväli-
neiden olennaisista piirteistä säädetään tarkemmin Euroopan yhteis-
öjen komission asetuksessa, joka koskee kaikkia EU -maita. Li-
säksi direktiivin mukaisesti rahoitusvälineitä ovat myös hyödyke-
johdannaisopimukset.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:20-21)

Laki sijoituspalveluyrityksistä on laadittu siten että, se sisältää di-
rektiivin edellyttämät säännökset sijoituspalveluyrityksen toimin-
nan järjestämisestä. Sijoituspalveluyrityksellä on oltava tehokas
valvonta, jota hoitaa Suomessa Rahoitustarkastus.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:21)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin myötä voimaan tulleen
lain mukaan sijoituspalveluyritys voi ulkoistaa halutessaan sijoit-
uspalvelun tai muun merkittävän palvelun. Ulkoistaminen ei kui-
tenkaan saa haitata sijoituspalveluyrityksen riskienhallintaa, sisäis-
tä valvontaa tai liiketoiminnan kannalta merkittävän toiminnon
hoitamista. Mikäli sijoituspalveluyritys haluaa ulkoistaa jonkin
toiminnon, on sen toimittava tilanteessa huolellisesti ja varmistut-
tava, että palvelun tarjoajalla on tarvittava toimilupa, tilanteessa

jossa ulkoistettava toiminta koskee luvanvaraista toimintaa. Ulkoistamisen edellytyksenä on direktiivin mukaan se että, sijoituspalveluyrityksellä säilyy riittävä valvonnan ja riskien hallinnan turvaava tietojensaantioikeus ulkoistettua toimintaa hoitavalta yritykseltä. Nämä kaikki tiedot on myös pyydettyäessä voitava luovuttaa rahoitustarkastukselle.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:21-22)

Direktiivin mukaan sijoituspalveluyrityksen on kaikissa jäsenvaltioissa mahdollista tarjota palveluitaan myös sijoituspalveluasiamiehen välityksellä. Sijoituspalveluasiamies voi toimia aina vain yhden sijoituspalveluyrityksen lukuun kerrallaan ja sijoituspalveluasiamiehen toiminta on aina täysin sijoituspalveluyrityksen vastuulla. Direktiivin mukaan sijoituspalveluasiamies voi välittää ja vastaanottaa asiakkaiden ohjeita ja toimeksiantoja. Hän voi myös välittää asiakkaille rahoitusvälineitä ja antaa sijoituspalveluita ja rahoitusvälineitä koskevaa neuvonta sekä markkinoida sijoituspalveluita. Sijoituspalveluyritys on aina täysin vastuussa sijoituspalveluasiamiehensä tekemisistä ja sijoituspalveluyritysten tulee pitää julkista luetteloa heidän sijoituspalveluasiamiehistään. Sijoituspalveluasiamiehen ammattitaito ja maine tulee sijoituspalveluyrityksen selvittää käytettävissä olevin keinoin ennen toiminnan aloittamista.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:21-22)

Direktiivin mukaan lakiin on otettu myös yleissäännös toiminnan järjestämisestä. Sijoituspalveluyrityksen tulee järjestää toimintansa yleissäännöksen mukaan luotettavalla tavalla ottaen huomioon liiketoiminnan laatu ja laajuus. Erityistä huomiota tulee keskittää sijoituspalveluyrityksen riskien hallintaan, sisäiseen valvontaan ja eturistiriitatilanteiden havaitsemiseen ja käsittelemiseen. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota toiminnan kehittämiseen ja jatkuvuuteen.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:22)

Vaikuttavassa asemassa sijoituspalveluyrityksissä olevien henkilöiden henkilökohtaisten liiketoimien osalta sijoituspalveluyrityksillä tulisi olla liiketoimia koskevat sisäiset ohjeet. Henkilökohtaisella liiketoimella direktiivissä tarkoitetaan sijoituspalveluyrityksessä vaikuttavassa asemassa olevan henkilön tai lähipiirin kaupankäyntiä rahoitusvälineellä. Sijoituspalveluyrityksen vastuulla on valvoa, että yrityksessä vaikuttavassa asemassa olevat henkilöt noudattavat sijoituspalveluyrityksen sisäisiä ohjeita henkilökohtaisista liiketoimista.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:22)

Lain voimaantulon myötä tarkistettiin myös sisäpiirirekistereitä koskevia säännöksiä. Uuden lain myötä sisäisten ohjeiden henki-

löpiiriä laajennettiin verrattuna aiempaan. Sisäpiirisäännökset muutettiin vastaamaan paremmin Eurooppalaista käytäntöä rajoittamalla arvopaperikeskuksen, arvopaperipörssin ja arvopaperin välittäjän palveluksessa olevien henkilöiden lähipiiriin kuuluvan ilmoitusvelvollisuutta.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:22)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin mukaan sijoituspalveluyrityksen tulee säilyttää kaikki tiedot asiakkaidensa toimeksiantoista, rahoitusvälineitä koskevista liiketoimista ja kaikista muista asiakkaille tarjoamista palveluista vähintään viiden vuoden ajan. Mikäli asiakkailta vastaanotetaan rahoitusvälineisiin liittyviä toimeksiantoja puhelimitse, tulee toimeksiantojen todentamiseksi puhelut tallentaa. Sijoituspalveluyrityksen velvollisuus on informoida asiakasta puhelun tallentamisesta. Puhelutallenteet on säilytettävä vähintään kaksi vuotta ja enintään niin kauan kuin toimeksiantoon liittyvien oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi on tarpeen.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:22)

(Laki sijoituspalveluyrityksistä 26.10.2007/922)

3.6 Direktiivin mukaiset menettelytavat asiakassuhteissa

Arvopaperimarkkinalaissa säädetään sijoituspalveluiden tarjoamisessa noudatettavista menettelytavoista. Lakiin on kirjattu direktiivin mukaiset määritelmät ammattimaisesta asiakkaasta ja hyväksyttävästä vastapuolesta. Direktiivin mukaisesti lakiin on myös kirjattu säännös, jonka mukaan arvopaperin välittäjän on luokiteltava asiakkaansa hyväksyttäväksi vastapuoleksi, ammattimaiseksi tai ei-ammattimaiseksi sijoittajaksi ja ilmoitettava asiakkaalle luokittelusta. Asiakkaan luokittelun muutos on mahdollista asiakkaan omasta pyynnöstä joissakin tilanteissa.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:23)

Luokittelu tehdään kartoittamalla asiakkaasta riittävät tiedot. Sijoitusneuvontaa ja omaisuuden hoitoa aloitettaessa asiakas tulee olla luokiteltu ja asiakkaasta tulee olla hankittuna riittävät tiedot hänen taloudellisesta asemasta, sijoituskokemuksesta, sijoitustuntemuksesta ja sijoituspalveluja koskevista tavoitteista, jotta palvelun tarjoaja voi luokitella asiakkaan ja toimia asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Direktiivin mukaisesti asiakkaalle on todistettavasti kerrottava tuotteisiin liittyvistä riskeistä, kuluista ja palkkioista. Lakiin on otettu erityinen säännös, joka koskee arvopaperin välittäjän raportointivelvollisuutta asiakkaalle.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:23)

3.7 Pääomavaatimukset ja markkinapaikkojen sääntely

Laki sijoituspalveluyrityksistä määrittelee tarkasti sijoituspalveluyritysten pääomavaateet. Lähtökohtaisesti sijoituspalveluyrityksen vähimmäispääoman tulee olla vähintään 730 000 euroa. Sellaisen sijoituspalveluyrityksen, joka tarjoaa sijoituspalveluna vain toimeksiantojen välittämistä ja -toteuttamista, omaisuudenhoitoa, sijoitusneuvontaa tai liikkeeseenlaskun järjestämistä, osakepääoman on oltava vähintään 125 000 euroa. Osakepääomaltaan samansuuruinen vaatimus (125 000 euroa) on myös sijoituspalveluyrityksillä, jotka tarjoava sijoituspalvelua yksinomaan hyödykemarkkinoihin liittyvillä johdannaisopimuksilla tai hinnanosopimuksilla. (MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:30-31)
(Laki sijoituspalveluyrityksistä 26.10.2007/922)

”Sijoituspalveluyrityksellä, joka tarjoaa sijoituspalveluna ainoastaan sijoitusneuvontaa tai toimeksiantojen välittämistä ja jolla ei ole hallussaan asiakasvaroja, on oltava:

- 1) vähintään 50 000 euron osakepääoma;
- 2) kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa voimassa oleva vastuuvakuutus niiden vahinkojen korvaamiseksi, joista sijoituspalveluyritys on tämän lain mukaan vastuussa, jolloin vakuutuksen määrän on oltava vähintään 1 000 000 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 1 500 000 euroa kaikkien vahinkojen osalta vuotta kohti; tai
- 3) 1 kohdan mukaisen osakepääoman ja 2 kohdan mukaisen vastuuvakuutuksen yhdistelmä siten, että se kattaa 1 tai 2 kohdassa edellytetyt vastuun tason.”
(Laki sijoituspalveluyrityksistä 26.10.2007/922)

Mikäli edellisen kappaleen tyyppinen sijoituspalveluyritys toimisi myös vakuutusmeklarina, sillä tulee sijoituspalvelulain mukaan olla vakuutusedustuslaissa säädetyn lisäksi vähintään 25 000 euron suuruinen osakepääoma tai kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa voimassa oleva vastuuvakuutus, joka on suuruudeltaan vähintään 500 000 euroa vahinkoa kohti ja yhteensä 750 000 euroa, tai näiden yhdistelmä siten, että se kattaa edellytetyt vastuun tason.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:30-31)

3.7.1 Julkinen kaupankäynti arvopapereilla

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi toi mukanaan rakenteellisesti merkittävän muutoksen julkiseen kaupankäyntiin. Julkisen kaupankäynnin jaosta kaupankäyntiin pörssilistalla ja muuhun julkiseen kaupankäyntiin luovuttiin. Lain Sijoituspalveluyrityksistä mukaan käsite julkinen kaupankäynti vastaa direktiivin mukaisesti säänneltyä markkinaa, siltä osin kuin kauppaa käydään arvopapereilla ja sitä ylläpitää arvopaperipörssitoimintaan toimiluvan saanut suomalainen osakeyhtiö.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:31-32)

Kaupankäynti pörssilistalla korvattiin uuteen lakiin kaupankäynnillä virallisella listalla. Virallinen lista on lista julkisen kaupankäynnin kohteena olevista arvopapereista, joihin sovelletaan erityisiä listalleottovaatimuksia. Merkittävin muutos verrattuna vanhaan sääntelyyn on se että, arvopaperipörssi voi päättää säännöissään, pitääkö se virallista listaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevista arvopapereista.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:31-32)

Direktiivin täytäntöönpanemiseksi arvopaperimarkkinalain lukuun 3 otettiin vanhaa arvopaperimarkkinalakia täsmällisempiä vaatimuksia arvopaperipörssin toiminnalle. Uusi sääntely koskee arvopaperipörssin taloudellisia toimintaedellytyksiä, johtamista, sidonnaisuuksia, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa, markkinavalvontaa, eturistiriitoja ja arvopaperipörssin toiminnan ulkoistamista. Myös yhteisöt, joilla on määräysvalta arvopaperipörssissä, kuuluvat arvopaperipörssin toiminnallisten vaatimusten piiriin. Arvopaperimarkkinalakiin sisällytettiin myös direktiivin edellyttämät säännökset julkisessa kaupankäynnissä tehtyjen arvopaperikauppojen selvityksestä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:32)

Direktiivin ja sen suoraan sovellettavan täytäntöönpanoasetuksen kautta voimaantulleet, ilman kansallisia lainsäädäntömuutoksia vaativat, yksityiskohtaiset säännökset arvopaperipörssin velvollisuudesta julkistaa tietoja julkisessa kaupankäynnissä tehdyistä osakekaupoista. Arvopaperimarkkinalaissa kaupankäynnin julkisuusvaatimus on esitetty seuraavasti:

”Arvopaperipörssi on velvollinen julkistamaan yleisölle tietoja ylläpitämänsä julkisen kaupankäynnin kohteina olevien muiden arvopaperien kuin osakkeiden osto- ja myyntitarjouksista, tarjouskehutuksista sekä kaupoista siinä laajuudessa kuin se arvopaperien

kaupankäynnin laatuun ja laajuuteen nähden on tarpeen luotettavan ja tasapuolisen julkisen kaupankäynnin turvaamiseksi.

Arvopaperipörssi on velvollinen julkistamaan yleisölle tietoja ylläpitämänsä julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden osto- ja myyntitarjouksista sekä tarjouskehotuksista siten kuin siitä säädetään komission asetuksessa.

Arvopaperipörssi ei kuitenkaan ole velvollinen julkistamaan tietoja osto- ja myyntitarjouksista tai tarjouskehotuksista 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos julkisen kaupankäynnin markkinamalli, tarjoustyyppi tai tarjouksen koko täyttää komission asetuksessa säädetyt julkistamisvelvollisuudesta poikkeamisen edellytykset.

Arvopaperipörssi on velvollinen julkistamaan yleisölle mahdollisimman ajantasaisia tietoja kaupoista ylläpitämänsä julkisen kaupankäynnin kohteena olevilla osakkeilla siten kuin siitä säädetään komission asetuksessa.

Arvopaperipörssi voi päättää, että tiedot osakkeen tavanomaiseen kaupankäyntiin verrattuna kooltaan suurista kaupoista voidaan julkistaa 4 momentissa edellytettyä myöhemmin. Komission asetuksessa säädetään tarkemmin lykkäämisen edellytyksistä.

Arvopaperipörssin on ennen 5 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä saatava valtiovarainministeriön lupa järjestelyille, joilla tietojen julkistamista lykätään. Lykkäämisjärjestelyistä on tiedotettava yleisölle.”

(Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495)

Keskeisenä muutoksena on se että, julkisen kaupankäynnin tai sitä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa vastaavan kaupankäynnin kohteeksi otettu arvopaperi voidaan ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi ilma arvopaperin liikkeeseenlaskijan hyväksyntää. Liikkeeseenlaskija ei voi kieltää kaupankäyntiä, mutta ei myöskään ole velvollinen uusiin tiedonanto- tai muihin velvoitteisiin kaupankäynnin järjestäjää tai muuta tahoja kohtaan.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:32)

Notifikaatiomenettely, eli arvopaperipörssin tarjoama mahdollisuus osallistua julkiseen kaupankäyntiin rajan yli toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon, on direktiivin mukaisesti otettu uuteen lakiin. Samalla otettiin luvanvaraiseksi myös Euroopan talousalueen ulkopuolisille pörseille oikeus tarjota suomalaisille arvopaperinvälittäjille ja muille henkilöille suoraa mahdollisuutta osallistua kaupankäyntiin. Näillä muutoksilla sääntely saatiin vas-

taamaan paremmin Euroopan talousalueen ulkopuolelta tulevien sijoituspalveluiden tarjoajien sääntelyä.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:32)

3.7.2 Monenkeskinen kaupankäynti arvopapereilla

Arvopaperimarkkinalakiin on otettu Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin mukaisesti uusi 3 a luku, joka koskee uutta järjestäytyneen arvopaperikaupankäynnin muotoa, monenkeskistä kaupankäyntiä. Uudessa luvussa on saatettu voimaan direktiivin mukainen sääntely monenkeskisistä kaupankäyntijärjestelmistä.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:33)

Monenkeskisen kaupankäynnin järjestämiseen on oikeus arvopaperinvälittäjillä, arvopaperipörsseillä ja optioyhteisöillä. Arvopaperinvälittäjän järjestäessä kaupankäyntiä, toiminta määritellään sijoituspalvelun tarjoamiseksi laissa sijoituspalvelu yrityksistä ja kaupankäynnin järjestämiseen on haettava lupa Rahoitustarkastukselta. Arvopaperipörssi ja optioyhteisöt eivät tarvitse erillistä toimilupaa monenkeskisen kaupankäynnin järjestämiseen.
(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:33)

Lakiin otettu sääntely vastaa rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin mukaista vähimmäissääntelyä. Kaupankäynnin järjestäjän on laadittava kaupankäyntimenettelyä koskevat julkiset säännöt ja järjestettävä kaupankäyntimenettelyn valvonta luotettavalla tavalla. Arvopaperimarkkinalaissa kaupankäynnin säännöistä säädetään seuraavalla tavalla:

”Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjän on laadittava ja pidettävä yleisön saatavilla säännöt, jotka sisältävät määräykset ainakin seuraavista asioista:

- 1) miten ja millä perusteilla arvopaperi otetaan kaupankäynnin kohteeksi;
- 2) miten kaupankäynti tapahtuu;
- 3) miten ja millä perusteilla kaupankäyntiosapuolen oikeudet myönnetään ja peruutetaan;
- 4) mitä oikeuksia ja velvoitteita kaupankäyntiosapuolille asetetaan;
- 5) miten kaupoista syntyneet maksu- ja toimitusvelvoitteet selvitetään ja toteutetaan.

Monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjän on toimitettava kaupankäynnin säännöt ja niiden muutokset Rahoitustarkastukselle ennen niiden voimaantuloa.” Arvopaperimarkkinalaki 3 a luku 2 (Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495)

Monenkeskisen kaupankäynnin kohteeksi voidaan ottaa hyvin erityyppisiä arvopapereita ja kaupankäynti voidaan järjestää myös johdannaissopimuksilla. Direktiivin mukaisesti kaupankäynnin kohteeksi ottamista koskevat vaatimukset on yksinkertaistetut ja kaupankäynnin aloittaminen riippuu ensisijaisesti kaupankäynnin järjestäjän harkinnasta. Myös monenkeskisen kaupankäynnin järjestämisen vähimmäisvaatimukset ovat julkista kaupankäyntiä vähäisemmät. Lisäksi kaupankäynnin kohteeksi voidaan ottaa myös listaamattomien liikkeeseenlaskijoiden arvopapereita, esimerkiksi listaamattomien osakeyhtiöiden liikkeeseenlaskemat arvopaperit. (MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi 2007:33)

3.7.3 Kaupankäyntilista ja kauppojen sisäinen toteuttaminen

Direktiivin vähimmäissääntelyn lisäksi arvopaperimarkkinalakiin otettiin säännökset erillisestä kaupankäyntilistasta, jota monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjä voi pitää tietyistä arvopapereista. Kaupankäyntilistalle otetaan arvopapereita, joiden liikkeeseenlaskijat nimenomaisesti hakevat arvopaperinsa kaupankäynnin kohteeksi ja sitoutuvat kaupankäynnin järjestäjän sääntöjen noudattamiseen. Kaupankäyntilistalla käytävä kauppa on monenkeskistä kaupankäyntiä.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:34)

Kaupankäyntilistalla käydään kauppaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten liikkeeseenlaskemilla arvopapereilla. Myös yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereita voidaan ottaa kaupankäyntilistalle. Useat eurooppalaiset pörssit ovat viime vuosina perustaneet tällaisia julkisia kevyemmin säänneltyjä markkinapaikkoja. Esimerkkinä voidaan mainita mm. Lontoon pörssin perustama Alternative Invest Market (AIM) ja Deutsche Börsen ylläpitämä Entry Standard. Pohjoismaissa pörssiin on perustettu uusi First North- markkina. Suomen lainsäädäntöön tämä lisättiin, koska Suomessa koettiin olevan tarvetta tällaisia markkinapaikkoja koskeville sääntelypiteille.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:34)

Kaupankäynnin sääntely perustuu monilta osin kaupankäynnin järjestäjän laatimiin sääntöihin ja lainsäädännön tasolla säädetään

ainoastaan markkinoiden luotettavasta toiminnasta ja sijoittajan suojaa koskevista ydinperiaatteista.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:34)

Kaupankäyntilistalle arvopaperi voidaan ottaa, kun liikkeeseenlaskija tekee kirjallisen sopimuksen kaupankäynnin kohteeksi ottamisesta. Sopimusta edellytetään, koska kaupankäyntilistalle otetun arvopaperin liikkeeseenlaskija on velvollinen noudattamaan kaupankäynnin järjestäjän laatimia sääntöjä. Kaupankäyntilistalle ei voida ottaa arvopaperia ilman liikkeeseenlaskija suostumusta. Lisäksi kaupankäynti tulee voida järjestää luotettavasti ja arvopaperista, joka otetaan listalle, tulee olla saatavilla riittävästi julkista tietoa. Arvopaperista tulee julkistaa arvopaperia koskeva yhtiöesite tai arvopaperimarkkinalain mukainen esite ennekuin se voidaan ottaa kaupankäynnin kohteeksi.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:35)

Kansalliseen lainsäädäntöön otettiin kauppohen sisäisestä toteuttamisesta vain määritelmä ja arvopaperimarkkinalakiin otettiin sellaiset säännökset, joissa viitataan komission täytäntöönpanoasetukseen. Rahoitustarkastus valtuutettiin antamaan määräyksillä muut direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavat kansalliset säännökset.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:35)

3.7.4 Kauppojen selvitys ja oikeus valita selvitysjärjestelmä

MiFID:in myötä selvitystoimintaa koskevia säännöksiä muutettiin joustavammiksi. Uusien säännösten myötä Euroopan talousalueella toimiville arvopaperinvälittäjille, joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa, mahdollistetaan samat oikeudet päästä selvitysosapuoliksi selvitysyhteisöihin kuin suomalaisilla arvopaperinvälittäjillä. Selvitysosapuolen oikeudet saadaksesen on arvopaperinvälittäjän täytettävä laissa ja selvitysyhteisön säännöissä asetetut vaatimukset.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:35-36)

Arvopaperimarkkinalakiin kirjattiin myös säännös, jonka mukaan arvopaperipörssin ja monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjällä on oikeus valita käytettävä selvitysyhteisö. Arvopaperipörssin ja monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjällä on oikeus myös käyttää vastaavaa ulkomaista selvitys- tai keskusvastapuolijärjestelmää.

(MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007:35-36)

4 Case: Luopioisten Säästöpankki

4.1 MiFID:in vaikutukset Luopioisten Säästöpankin toimintaan

MiFID:in tuomat muutokset tulivat voimaan Suomessa 1.11.2007 ja vaikuttivat merkittävästi pankkien toimintaan sijoitusasioissa. Asiakkaille annettava tiedonantovelvollisuus lisääntyi huomattavasti ja sijoituspalveluista tuli luvanvaraista. Muutosten lähtökohdaksi oli Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin täytäntöönpano. Direktiivin keskeisenä tavoitteena oli sijoittajan suojan paraneminen ja sijoituspalvelumarkkinoiden tehostaminen kaikilla markkinoilla. MiFID:in voimaantulon myötä pankkien tuli yhtenäistää ja noudattaa yhdenmukaisia toimintatapoja kuluttajamarkkinoinnissa. Asiakkaalle tulee antaa riittävät, oikeat ja oleelliset tiedot päätöksen tueksi ja tavoitteena on että, asiakas ymmärtää eri tuotteiden ominaisuudet ja riskit, jolloin hän pystyy valitsemaan hänelle sopivat tuotteet ja palvelut.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.1 Hyvä myyntitapa

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin voimaantullessa Luopioisten Säästöpankissa määriteltiin direktiivin pohjalta hyvä myyntitapa, jonka mukaan asiakas on tunnettava riittävän hyvin ja hänelle on annettava riittävät tiedot rahoitusvälineistä. Hyvän myyntitavan mukaista ei ole antaa kannustimia kolmannelle osapuolelle. Kannustimien anto ei kuitenkaan koske pankin omia palkitsemisjärjestelmiä.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

Kaikki puhelut, joissa käsitellään sijoituspalveluiden toimeksiantoja tai sijoitusneuvontaa tulee nauhoittaa ja nauhoituksesta tulee ilmoittaa asiakkaalle. Tallenteet tulee säilyttää vähintään kaksi vuotta. Lisäksi direktiivi edellyttää että, kaikista toimeksiannoista tehdään kirjallinen sopimus. Luopioisten Säästöpankissa kaikista toimeksiannoista on tehty kirjallinen sopimus jo ennen direktiivin voimaantuloa, joten tilanne ei muuttunut tältä osin. (Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

Direktiivin mukaisesti Luopioisten Säästöpankissa on määritelty riittävät tiedot kustakin tuotteesta mitä ei-ammattimaiselle asiak-

kaalle tulee vähintään antaa. Tietoja tulee antaa arvopapereihin liittyvistä riskeistä, sijoitusstrategioista ja niiden riskeistä, toimeksiantojen toteutuspaikoista ja asiakasvarojen säilyttämisestä sekä palveluiden kuluista ja palkkioista. Myytäessä rahastoja tulee asiakkaille antaa rahastoesite, missä kerrotaan rahaston keskeiset tiedot. Indeksilainasta pankin indeksilainaesite on riittävä ja osakekaupan osalta Pörssisäätiön osakeoppaassa on vaadittavat tiedot. Myös Luopioisten Säästöpankin internetsivuilla on mahdollista tutustua eri tuotteisiin ja saada tiedot sitä kautta. Luopioisten Säästöpankista asiakkaan on mahdollista saada kirjallinen esite, jossa kerrotaan pankista ja sen yhteistyökumppaneista. (Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

4.1.2 Asiakkaan tunteminen

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi toi mukanaan uusia vaatimuksia myös sijoitusneuvontaan konttoreissa. Ennen sijoitusneuvonnan aloittamista asiakkaan sijoittajaprofiili on luokiteltava tarkoitukseen laaditun kaavakkeen avulla. Kaavakkeen avulla asiakkaan sijoituskokemus ja riskinsietokyky sekä taloudellinen asema selvitetään ja saatujen tietojen avulla asiakas luokitellaan joko ei-ammattimaiseksi sijoittajaksi, ammattimaiseksi sijoittajaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi. Työskenneltäessä ei-ammattimaisten asiakkaiden (Ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi luokitellaan kaikki muut asiakkaat kuin sellaiset asiakkaat, jotka ovat ammattimaisia asiakkaita tai hyväksyttäviä vastapuolia) kanssa, tiedot joita heistä on kerätty auttavat tuntemaan asiakkaan paremmin ja tätä kautta hänelle osataan tarjota paremmin hänelle sopivia tuotteita. (Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

Luopioisten Säästöpankin sijoitusneuvojan tulee selvittää asiakkaan taloudellinen tilanne, sijoituskokemus ja -tuntemus sekä sijoituksia koskevat tavoitteet pystyäkseen suosittelemaan asiakkaalle oikeita tuotteita ja arvioimaan vastaako tarjottu tuote sijoittajan tavoitteita ja onko asiakkaalla tarvittava sijoituskokemus ja riskien ymmärtämiskyky annettuun neuvon tai suositukseen. Lisäksi sijoitusneuvojan tulee arvioida onko asiakkaan taloudellinen tilanne sellainen että, hän pystyy taloudellisesti kantamaan mahdollisen riskin. Näillä tavoin pystytään täyttämään selonottovelvollisuus, mikä kaikilla sijoituspalveluyrityksillä MiFID:in mukaan on, asioi

taessa ei-ammattimaisten asiakkaiden kanssa.

(Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.3 Kirjalliset periaatteet

MiFID:in myötä Luopioisten Säästöpankki laati Säästöpankkiliiton ohjeistuksen mukaiset kirjalliset periaatteet, jotka koskevat toimeksiantojen toteuttamista. Asiakkaalle tulee tiedottaa toimintaperiaatteiden olemassaolosta ennen sijoituspalvelun antamista ja asiakkaalla tulee olla mahdollisuus tarkastaa jälkeensä, onko pankki toiminut periaatteiden mukaisesti. Sijoitusasiakkaiden kanssa pankin informaatiovelvollisuus lisääntyi ja käyttöön otettiin henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake, joka tulee täyttää aina kun asiakkaalle suositellaan muita kuin yksinkertaisia sijoitusmuotoja. Tällaisia ovat esimerkiksi rahastot, osakkeet, debentuurit ja indeksilainat. Ilman lomakkeen täyttämistä voidaan asiakkaalle suositella vain talletuksia ja vakuutusten kautta olevia säästämisen- ja sijoittamisvaihtoehtoja. Yrityksiä varten on oma säästäjä/sijoittajaprofiililomake, jossa kartoitetaan yrityksen varallisuus ja riskin-sietokyky.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

MiFID lisäsi pankkien selvitysovelvollisuutta merkittävästi ja tästä syystä kaikille säästäjä/sijoittaja asiakkaille tehdään Luopioisten Säästöpankissa soveltuvuusarviointi. Soveltuvuusarviointi ei kuitenkaan koske yksinkertaisia rahoitusvälineitä eikä asiakkaan aloitteesta tapahtuvaa toimeksiantojen toteuttamista ja välittämistä. Luopioisten Säästöpankki on velvollinen informoimaan asiakasta, mikäli se katsoo että, jokin tuote ei sovellu pankin mielestä asiakkaalle ja tämä tulee dokumentoida. Soveltuvuusarviointi tehdään säästäjä/sijoittajaprofiili lomakkeen avulla. Lomakkeesta lisää jäljempänä.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

Myös tiedonantovelvollisuus asiakasta kohtaan lisääntyi pankeissa. Asiakkaalle on ennen sijoituspalvelusopimuksen tekemistä annettava tiedoksi sopimusehdot, riittävät tiedot arvopaperinvälittäjästä ja riittävät tiedot tarjottavasta palvelusta. Luopioisten Säästöpankki on ratkaissut ongelman siten että, kaikista tarjottavista palveluista on saatavilla esitteet, joissa kaikki tarvittava tieto on kirjattu. Sijoi-

tuspalvelusopimukseen on liitetty kohdat, joihin rasteilla merkittään asiakkaalle annetut esitteet ja tiedot.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.4 Kartoituslomake

Sijoitusneuvonnan alkuvaiheessa tiedot asiakkaasta kerätään tarkoitukseen laaditulla säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeella. Lomakkeen on tarkoituksena toimia myynnin tukena ja sen avulla selvitetään asiakkaan taloudellinen tilanne. Lomake on luotu tukemaan tarvekartoitusta ja sen avulla pyritään selvittämään asiakkaan riskinottohalukkuutta. Lomakkeen avulla saadaan tietoa myös asiakkaan aiemmasta sijoituskokemuksesta ja se antaa tietoa asiakkaan kokonaisvarallisuudesta sekä tulotasosta. Lomake on luotu vastaamaan direktiivin mukaisia vaatimuksia selonottovelvollisuudesta ja se on otettu käyttöön marraskuussa 2007.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

Luopioisten Säästöpankissa on käytössä Säästöpankkiliiton suosittelema laaja kartoituslomake. Kartoituslomakkeen käyttöön on Luopioisten Säästöpankissa annettu ohjeistus. Sitä tulee käyttää kun annetaan sijoitusneuvontaa ja lomake tulee täyttää yhdessä asiakkaan kanssa. Kartoituslomake tulee tehdä aina viimeistään ennen sopimusten allekirjoittamista. Asiakkaan allekirjoitus on aina otettava lomakkeeseen ja lomake arkistoidaan asiakaskansiin sekä tallennetaan tiedostoon.

(Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

4.1.5 Sijoituspalvelusopimus

Luopioisten Säästöpankissa on aina tehtävä kirjallinen sijoituspalvelusopimus kun tarjotaan sijoituspalvelua asiakkaalle. Sijoituspalvelusopimus on ollut pakollinen jo ennen direktiivin voimaantuloa ja se vain päivitettiin vastaamaan kaikkia vaatimuksia. Sopimuksesta ilmenevät osapuolten oikeudet ja velvollisuudet sekä kaikki sopimusehdot. Sopimus on mahdollista tehdä sähköisesti internetissä tai konttoreissa sijoituspalvelun yhteydessä. Uuden lain voimaantulon jälkeen kaikki vanhat sijoituspalvelusopimukset on uusittu vastaamaan uusia määräyksiä.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.6 Asiakasluokittelu käytännössä

Arvopaperimarkkinalakiin tulleiden muutosten perusteella säästöpankin on arvopaperinvälittäjänä luokiteltava pankin sijoituspalveluja ja sijoitusneuvontaa käyttävä asiakas ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi, ammattimaiseksi asiakkaaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi. Luokittelu tapahtuu lain perusteella ja arvopaperimarkkinalaissa on yksityiskohtaiset määräykset tekijöistä, jotka vaikuttavat luokitteluun. Asiakkaan luokittelun perusteella määritellään sijoittajansuojan laajuus ja asiakassuhteessa sovelettavat menettelytavat. Ei-ammattimaiset asiakkaat kuuluvat Sijoittajien korvausrahaston suojan piiriin. (Säästöpankkiliiton Toimintaohje 31.10.2007)

Direktiivin tuomien uusien lakien ja sääntelyiden mukaan on pankin tarjotessaan toimeksiantojen välittämistä ei-ammattimaiselle asiakkaalle, selvitettävä rahoitusvälineen tai sijoituspalvelun asianmukaisuus asiakkaalle. Tarjotessaan kenelle tahansa asiakkaalle sijoitusneuvontaa tai omaisuudenhoitoa, on säästöpankin ennen sijoitusneuvonnan antamista arvioitava palvelun/tuotteiden soveltuvuus asiakkaalle. (Säästöpankkiliiton Toimintaohje 31.10.2007)

Säästöpankki pyrkii kartoittamaan jokaisen säästäjä- ja sijoittaja-asiakkaan kanssa hänen profiilinsa. Tämä kartoitus sisältää sekä asianmukaisuusarvioinnin että soveltuvuusarvioinnin.

Säästöpankin asiakasluokat:

- Lähtökohtaisesti kaikki Luopioisten Säästöpankin asiakkaat luokitellaan ei-ammattimaisiksi asiakkaiksi.
- Ammattimaisia asiakkaita voivat olla lähinnä yritykset, yhteisöt, kunta, valtio ja hakemuksesta yksityishenkilö, jolla on merkittävä sijoitussalkku ja osaaminen sijoitustoiminnasta.
- Hyväksyttäviä vastapuolia voivat olla ainoastaan yritykset, Suomen valtio ja keskuspankki.

(Säästöpankkiliiton Toimintaohje 31.10.2007)

Säästöpankki vahvistaa sijoituspalvelun tarjoamisessa noudatettavat asiakasluokitteluun, tiedonantovelvollisuuteen ja selonottovelvollisuuteen liittyvät menettelytavat Finanssialan Keskusliiton ja Arvopaperinvälittäjien yhdistyksen vahvistamien

malliohjeiden mukaisesti. Luokittelusta on ilmoitettava asiakkaalle.
(Säästöpankkiliiton Toimintaohje 31.10.2007)

4.1.7 Muutosten viestiminen asiakkaalle

Asiakkaalle MiFID:in voimaantulossa näkyvin muutos on ollut asiakasluokitus ja -kartoitus, joka on tehty kaikille sijoittaja-asiakkaille. Uusien lakien ja säännösten voimaantulon aikana Säästöpankin nettisivuilla kerrottiin yleisesti muutoksista sijoittamisen etusivulla. Asiakkaat saivat siis tutustua muutoksiin myös rauhassa kotonaan ja kysyä tarkentavaa tietoa näin halutessaan. Asiakasluokittelusta ilmoitettiin asiakkaalle kirjeitse. Kirjeessä kerrottiin mihin asiakasluokkaan asiakas kuuluu sekä se mitä luokittelu käytännössä merkitsee. Muutoksien voimaantulosta kerrottiin asiakkaalle myös konttoreissa sijoitusneuvonnan yhteydessä.
(Saarenmaa 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön)

4.1.8 Eturistiriitatilanteet

Direktiivin voimaantulon myötä myös eturistiriitatilanteiden sääntely ja valvonta on muuttunut. Eturistiriita tilanteita voi ilmetä toisaalta asiakkaiden ja toisaalta pankin tai pankin henkilökuntaan kuuluvan välillä. Myös asiakkaiden välillä voi ilmetä tällaisia tilanteita. Luopioisten Säästöpankki on saanut ohjeistusta eturistiriitatilanteiden selvittämiseen ja ehkäisemiseen Arvopaperivälittäjien yhdistykseltä. Pankilla on kirjalliset toimintaperiaatteet tilanteiden tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Mikäli ristiriitatilanteita ilmenee, on asiakasta kohdeltava hyvän toimintatavan mukaisesti.
(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.9 Henkilökohtaiset liiketoimet

MiFID -direktiivi ottaa kantaa myös henkilökohtaisiin liiketoimiin ja niiden ehkäisyyn. Tarkoituksena on luottamuksellisen tiedon väärinkäytön ehkäisy. Luopioisten Säästöpankissa merkittävä toimenpide oli se, että direktiivin myötä henkilökunnan kaupankäyntiohjeistus uudistettiin arvopaperivälittäjäyhdistyksen (APVY:n) tuottaman malliohjeen pohjalta vastaamaan direktiivin vaatimuksia. Kaupankäyntiohjeistus on kaikkien työntekijöiden luettavissa

pankin kansiossa.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä määritellään tarkasti henkilökohtaisista liiketoimista ja niiden vaikutuksesta sijoituspalveluun ja sijoituspalveluyrityksen toimintaan. Henkilökohtaiset liiketoimet koskevat hallituksen jäseniä, toimitusjohtajaa, johtoon kuuluvia ja sijoituspalvelun tarjoamiseen osallistuvia toimihenkilöitä. Henkilökohtaisella liiketoimella tarkoitetaan sellaista liiketoimea, joka tehdään oman aseman, tehtävän tai toimen ulkopuolella. Liiketoimi voidaan tehdä omaan tai lähipiiriin kuuluvan lukuun. Henkilökohtaiseksi liiketoimeksi lasketaan sellaiset liiketoimet, joista voi aiheutua eturistiriitaa tai jos henkilöllä on sisäpiirin tietoa liiketoimesta.

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

4.1.10 Säännösten noudattamisen valvonta

MiFID:in mukaan pankilla tulee olla menettelytavat, joilla säännösten noudattaminen varmistetaan. Säästöpankkiliitto on valmistanut yhteisen ohjeistuksen, jonka mukaan valvonta hoidetaan Luopioisten Säästöpankissa. Säännösten noudattamista valvoo toimitusjohtaja sekä sisäinen tarkastaja. He arvioivat niiden toimenpiteiden ja menettelytapojen riittävyyttä ja tehokkuutta, joiden avulla säästöpankki varmistaa säännösten noudattamisen. He seuraavat ja arvioivat myös säännösten noudattamisessa esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyyttä ja tehokkuutta. Hallintoon liittyvät muutokset koskivat tilintarkastusta ja pankin sääntöjä. Tilintarkastajan tulee nykyisin antaa Rahoitustarkastukselle ilmoitus asiakasvarojen säilyttämisestä vuosittain. Pankin sääntöjä oli muutettava vastaamaan sijoituspalvelun osalta uutta viittausta Sipal 5§ ja 15§ 1mom. 1 kohtaa (vanha oli 3§ ja 16§ mom. 5 kohta).

(Saarenmaa 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin)

(Säästöpankkiliiton Toimintaohje 31.10.2007)

4.2 Sijoittaja/Säästäjäprofiili – henkilöasiakas

Liitteenä yksi on henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake. Lomake on Säästöpankkiliiton hyväksymä asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointilomake, jonka avulla pyritään kartoit-

tamaan millaiset rahoitustuotteet asiakkaalle sopivat. Lomakkeen avulla pyritään saamaan tietoa asiakkaan kokonaistilanteesta ja riskinsietokyvystä sekä hänen tavoitteistaan ja toiveistaan säästämässä tai sijoittamisessa.

Lomakkeella kysytään asiakkaan sijoitustavoitetta ja mahdollista sijoitushorisonttia. Sijoittaako asiakas jo kertyneitä varoja vai haluaako hän säästää säännöllisesti. Sijoitusaika määritellään alle vuoden sijoituksiin, 1-5 vuotta kestäviin sijoituksiin ja yli viiden vuoden mittaisiin sijoituksiin. Myös säästämisen/sijoittamisen tarkoitus määritellään. Haluaako asiakas säästää/sijoittaa tulevaisuuden varalle, asunnon hankintaan, eläkepäiviä varten, kulutukseen, perillisille vai johonkin muuhun.

Asiakkaan sijoittajaprofiili arvioidaan lomakkeella riskinottohalun ja tuotto-odotuksen perusteella seuraavasti: Mikäli asiakas arvostaa turvallista sijoitusta ja tyytyy pienenpään arvon nousuun, on asiakkaan sijoittajaprofiili varovainen sijoittaja, mikäli taas asiakas on valmis ottamaan jonkin verran riskiä ja tavoittelee hyvää arvonnousua, luokitellaan hänet maltilliseksi sijoittajaksi. Tuottohakuinen sijoittaja on puolestaan valmis ottamaan paljon riskiä ja tavoittelee parasta mahdollista pitkäaikaista tuottoa.

Asiakkaalla on myös vaihtoehtona kieltäytyä antamasta edellä mainittuja tietoja pankille, jolloin hän rastittaa kohdan ”En halua antaa tarvittavia tietoja ja ymmärrän, että Säästöpankki ei voi tehdä arvopaperimarkkinalain mukaista arviota minulle soveltuvista rahoitusvälineistä ja palveluista.” Tällöin asiakkaan toimeksiantoon on lisättävä teksti: ”Toteutettu asiakkaan toivomuksesta ilman arviointia.” Tietojen luovuttamisen jälkeen asiakas allekirjoittaa lomakkeen ja vakuuttaa että hänen antamansa tiedot ovat oikein. (Säästöpankkiliiton hyväksymä henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake)

Asiakkaan taloudellista tilannetta pyritään kartoittamaan lomakkeen toisella sivulla. Asiakasluokittelukohtaan tulee laittaa rasti, mikäli kyse on ei ammattimaisesta säästäjästä/sijoittajasta. Tällöin häntä koskee laaja sijoittajansuoja. Mikäli asiakas haluaa että, häntä kohdellaan ammattimaisena sijoittajana, hänen tulee hakea luokitteluun muutosta. Asiakkaan taloudellinen asema pyritään selvittämään lomakkeen avulla mahdollisimman tarkasti, onko asiakas ansiotyössä, yrittäjänä, eläkkeellä vai jotain muuta. Tiedot koulutuksesta, ammatista, työnantajasta ja perheen koosta täydennetään myös, mikäli asiakas antaa luvan. Asiakkaan ansio-, pääomatulot ja muut tulot pyritään myös selvittämään. Säännölliset pakolliset menot tulee kirjata lomakkeelle, jotta voidaan arvioida asiakkaan todellinen tilanne riittävän tarkasti.

Lomakkeella kartoitetaan myös asiakkaan nykyiset sijoitukset ja säästöt sekä se miten varallisuus jakautuu. Onko varallisuutta kiinni asunnossa/kiinteistössä tai metsässä, vai onko se talletuksilla, korkorahastoissa, osake- tai yhdistelmärahastoissa, vakuutuksissa, joukkovelkakirjoissa, indeksilainoissa, johdannaisissa, osakkeissa tai jossain muualla. Asiakkaan sijoituskokemuksen arviointi on lomakkeella seuraavana. Mikäli asiakkaalla on sijoituskokemusta, merkitään kuinka monen vuoden ajalta ja sijoitusten keskimääräinen koko. Asiakkaan kanssa selvitetään myös, minkälaisista tuotteista kokemusta hänellä on (talletukset/tilit, rahastot, vapaaehtoinen eläkevakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutus, joukkovelkakirjat, indeksilainat, osakkeet, johdannaiset ja muu kokemus). Lomakkeella asiakkaalta tiedustellaan myös kokemuksesta omaisuudenhoidosta ja omatoimisesta sijoittamisesta sekä siitä, kuinka usein hän sijoittaa.

Lomakkeen kolmas sivu on Säästöpankin virkailijan täytettävä sivu, jonka asiakas hyväksyy. Siihen tulee kirjata asiakkaan nimi ja henkilötunnus sekä profiilin tekijän nimi ja tekopäivämäärä. Lomakkeelle rastitetaan yksi seuraavista vaihtoehdoista:

- Arvioinnin perusteeksi tarvittavat tiedot on saatu
- Arvioita arvopaperin tai muun rahoitustuotteen soveltuvuudesta ei ole voitu tehdä, koska asiakas ei ole antanut tarvittavia tietoja
- Asiakas ei halua seurata pankin antamaa sijoitusneuvontaa (tässä tapauksessa toimeksiantoon lisättävä: ”Toteutettu asiakkaan toivomuksesta pankin suosituksista poiketen.”)

Kolmannella sivulla profiilin tekijä määrittää saamiensa tietojen perusteella asiakkaalle mielestään sopivat tuotteet ja rastittaa ne. Vaihtoehtoina lomakkeella ovat: Talletukset/tilit, rahastot, eläkevakuutukset, säästö- ja sijoitusvakuutukset, joukkovelkakirjat, indeksilainat, osakkeet, johdannaiset, omaisuudenhoito (esim. rahastovarainhoito) ja muuta kohta.

Lomakkeelle on mahdollisuus kirjata myös lisätietoja asiakkaasta. Viimeisenä kohtana lomakkeella on kohta, jossa rastitetaan että pankin suosittelema palvelu vastaa asiakkaan sijoitustavoitetta, asiakas kykenee kantamaan taloudellisesti mahdollisen riskin ja että asiakkaalla on tarvittava sijoituskokemus ja -tietämys sekä hän ymmärtää suositeltuun/tarjottuun palveluun mahdollisesti liittyvät riskit. Lomakkeet arkistoidaan Luopioisten Säästöpankkiin ja säilytetään vähintään 10 vuotta.

Lomakkeen täytettyään yhdessä asiakkaan kanssa palveluneuvoja voi suositella asiakkaalle säästö/sijoituspalveluita, joita kartoituksen perusteella katsoo asiakkaalle sopivan. Lomakkeen täytöllä ja riittävän tarkoilla esitteillä varmistetaan Luopioisten Säästöpankin asiakkaiden riittävä tiedonsaanti ja MiFID:in vaatimusten täyttyminen.

4.3 Säästäjä/sijoittajaprofiili – Yhteisö/yritysasiakas

Yhteisö/yritysasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake on hyvin samantyyppinen kuin henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake. (Liite 2.) Henkilötietojen sijaan asiakas täyttää yrityksen tiedot, nimen, y-tunnuksen ja toimialan sekä yhteyshenkilön nimen ja henkilötunnuksen. Myös yhteyshenkilön koulutus ja ammatti kirjataan lomakkeelle mikäli mahdollista. Asiakkaasta tehdään asiakasluokittelu, ja lähtökohtaisesti kaikki Luopioisten Säästöpankin asiakkaat luokitellaan ei-ammattimaisiksi sijoittajiksi. Myös yritysasiakas saa halutessaan hakea muutosta luokitteluun. Yrityksen taloudellinen asema kartoitetaan lomakkeella. Siihen kirjataan liikevaihto, tase, oma pääoma ja liikevoitto tai mahdollinen tappio. Varat ja velat eritellään samoin kuin nykyiset sijoitukset samalla tavalla kuin henkilöasiakkaan lomakkeella. Myös asiakkaan sijoituskokemus ja sijoitustavoite selvitetään samalla tavalla kuin henkilöasiakkaan kohdalla.

Sijoittajaprofiilin arviointiperusteet ovat aivan samanlaiset niin yritys kuin henkilöasiakkaillakin. Sijoitusasiakkaan on myös mahdollista kieltäytyä antamasta tietojaan pankille arvioinnin suorittamiseksi, jolloin hän rastittaa kohdan. Samalla yrityksen edustaja kuittaa ymmärtävänsä, ettei pankki voi tehdä soveltuvuusarviointia tuotteista yritykselle. Lomake allekirjoitetaan ja allekirjoittaja vakuuttaa antamiensa tietojen oikeellisuuden. Kolmantena sivuna on yhteisö/yritysasiakkaiden lomakkeessa Luopioisten Säästöpankin toimihenkilön täydennettävä sivu, joka on aivan identtinen tiedoillaan henkilöasiakkaan lomakkeen kanssa. Lomakkeet arkistoidaan yhdessä henkilöasiakkaiden lomakkeiden kanssa ja säilytetään 10 vuoden ajan.

5 Laadullinen tutkimus

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, jota käytetään ihmistieteissä määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen lisäksi. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä tai asiaa. Tutkimuksen tarkoituksena on ilmiön tai asian selvittäminen sekä kokonaisvaltaisen ja syvemmän käsityksen saaminen ilmiöstä tai asiasta. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tilan antamista tutkittavien henkilöiden näkökulmille ja perehtymistä tutkittavien henkilöiden ajatuksiin, tunteisiin ja vaikuttimiin.

(Laadullinen tutkimus)

Laadulliselle tutkimukselle ominaista on hypoteesittomuus. Tutkimukset pyritään tekemään yleensä mahdollisimman vähin ennako-oletuksin. Ennako-oletuksista on kuitenkin mahdotonta päästä kokonaan eroon ja tästä syystä ne on tärkeää tiedostaa laadullista tutkimusta tehdessä. Niitä voidaan käyttää ns. esioletuksina tai tutkija voi käyttää tutkimuksessaan ns. työhypoteeseja eli omia arvauksia työn tuloksista.

(Laadullinen tutkimus)

Laadullisessa tutkimuksessa teoria on mukana kahdella tavalla. Teoria on keinona joka auttaa tutkimuksen tekemisessä ja toisena muotona teoria on päämääränä johon tutkimuksella pyritään. Jari Eskola ja Juha Suoranta opastavatkin kirjassaan Johdatus laadulliseen tutkimukseen että, teoria kannattaa pitää laadullisessa tutkimuksessa mahdollisuutena ja apuna, ei pakkona. Teoria auttaa tutkimuksen tekemisessä monin eri tavoin ja se on myös oivallinen päämäärä. Oikein käytettynä teoria on asia, joka auttaa laadullisen tutkimuksen koko prosessissa suunnittelusta raportointiin asti. Laadullinen tutkimus tarvitsee sekä taustatietoa, jota vasten aineistoa arvioidaan, että tulkintateoriaa, joka auttaa muodostamaan kysymyksen, eli sen mitä aineistosta etsitään. Teoria voi olla laadullisessa tutkimuksessa myös päämääränä. Tällainen tilanne tulee esille, silloin kun tehdään induktiivista päättelyä aineiston pohjalta eli edetään yksittäisistä havainnoista yleisiin päätelmiin. Tällöin tutkimuksen tarkoituksena on luoda uutta teoreettista tietoa.

(Eskola & Suoranta 1998: 84)

(Laadullinen tutkimus)

Laadullisen tutkimuksen otanta on yleensä harkinnanvarainen. Tutkittavien henkilöiden määrä on yleensä aika pieni ja heitä tutkitaan perusteellisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tärkeitä on aineiston laatu. Aineiston koolla on silti merkitystä tutkimuksen

kannalta. Aineiston tulisi olla kattava suhteessa siihen, millaista analyysia ja tulkintaa siitä aiotaan tehdä. Aineisto pyritään valitsemaan tarkoituksenmukaisesti ja teoreettisesti perustellen. Yleisesti ottaen aineiston koolla ei ole välitöntä vaikutusta eikä merkitystä tutkimuksen onnistumiseen. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto tehtävänä on tavalla tai toisella toimia tutkijan apuna rakennettaessa käsitteellistä ymmärrystä kulloinkin tutkittavasta ilmiöstä.

(Eskola & Suoranta 1998: 62)

(Laadullinen tutkimus)

Laadulliselle tutkimukselle on yleistä induktiivinen päättely (Induktio on päättelymuoto, joka lähtee liikkeelle yksittäisestä havaintojoukosta ja muodostaa niistä yleistyksen tai teorian), jossa pyritään tekemään yleistyksiä ja päätelmiä aineistosta esille nousevista seikoista. Aineistoa pyritään tarkastelemaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti nostaan siitä esiin merkityksellisiä teemoja. Tilastolliseen yleistämiseen ei laadullisella tutkimuksella pyritä. Laadullisen tutkimuksen analyysitapoja ovat esimerkiksi diskursianalyysi ja keskusteluanalyysi.

(Laadullinen tutkimus)

Suomessa yleisin tapa kerätä laadullisen tutkimuksen aineistoa on Eskolan ja Suorannan mukaan haastattelu. Haastattelun tavoitteena on selvittää, mitä haastateltava ajattelee tutkimuksen kohteena olevasta asiasta. Haastattelu on eräänlaista keskustelua, jossa haastattelija johdattelee keskustelun kulkua ja keskustelu tapahtuu haastattelijan aloitteesta. Haastattelu on vuorovaikutusta, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Haastattelulle on kuitenkin tyypillistä että, se on ennalta suunniteltu ja haastattelija alulle panema sekä ohjaama. Monessa tilanteessa haastattelija joutuu pitämään haastattelua yllä ja hänen on luotava luottamus siitä, että haastateltava kokee tilanteen luottamuksellisena. Haastattelumuotoja on useita, mutta tässä työssä tulen käyttämään ns. puolistrukturoitua haastattelua. Siinä kysymysten muotoilu ja järjestys on kaikille sama, mutta kaikki saavat vastata omilla sanoilla. Myös täydentävien kysymysten teko on mahdollista.

(Eskola & Suoranta 1998: 86-87)

5.1 Laadullinen tutkimus Case: Luopioisten Säästöpankki

5.1.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Valitsin laadullisen tutkimuksen Luopioisten Säästöpankin tutkimukseen, koska tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa pienen joukon ajatuksia ja tuntemuksia MiFID -direktiivin vaikutuksista pankin toimintaan ja heidän työnkuvaansa. Tutkimuksen tarkoituksen oli myös saada koulutuksen oikeasta mitoituksesta tietoa sekä kehitysehdotuksia vastaavien tilanteiden varalle tulevaisuudessa. Laadullisen tutkimuksen valitsin, koska halusin mahdollisimman yksityiskohtaista tietoa tutkimukseen. Halusin myös mahdollisuuden tehdä tarkentavia kysymyksiä tutkittavilta, jos siihen on aihetta. Laadullisen tutkimuksen avulla oli mahdollista kerätä sellaista tietoa, jonka avulla toimintaa voidaan jatkossa kehittää.

Laadullisen tutkimuksen puolesta puhui mielestäni myös tutkittavien henkilöiden pieni lukumäärä. Luopioisten Säästöpankissa on työntekijöitä kokonaisuudessaan keskimäärin 40 henkeä, josta sijoitusasioiden kanssa työskentelee vain noin puolet. Heistä muuttaman työsuhde on alkanut vuoden 2007 syksyn jälkeen, jolloin he ovat automaattisesti poissa tutkimuksesta. Määrälliseen tutkimukseen aineisto olisi siis ollut liian suppea, jotta tulokset olisivat olleet luotettavia.

5.1.2 Aineiston keruu

Aineiston keruu tapahtui henkilökohtaisten haastatteluiden avulla. Tutkimuksen kohteiksi valitsin Luopioisten Säästöpankin pankki-toimihenkilöitä, jotka työskentelevät sijoitusasioiden parissa ja ovat olleet työsuhteessa vuoden 2007 syksyllä (MiFID -direktiivi tuli voimaan 1.11.2007) sekä sen jälkeen. Kysymyspohja oli kaikille haastateltaville samanlainen. Keskustelun edetessä tein tarkentavia kysymyksiä ja kirjasin vastaukset ylös haastattelun aikana. Haastatteluiden kesto oli keskimäärin puoli tuntia henkilöä kohden. Tutkimushenkilöiden määrä oli yhteensä 11 henkeä.

5.2 Tutkimuksen tulokset

Kysymyspohja oli perustana kaikille haastatteluille (Liite 3.). Ensimmäisenä oli kysymys, jolla haluttiin tietää, saiko haastateltava riittävästi taustatietoa MiFID:stä ennen sen voimaantuloa 1.11.2007. Vastaukset jakautuivat tämän kysymyksen kohdalla

pääosin kahteen luokkaan. Osa vastaajista koki saaneensa riittävästi tietoa ja osa koki että, tietoa olisi saanut olla enemmän saatavilla. Lisätietoa olisi kaivattu esimerkiksi sijoittaja/säästäjäprofiilin kartoituslomakkeen täyttöön ja siihen miten MiFID:in voimaantulo vaikuttaa asiakaspalveluun. Lisäksi haastatteluissa nousi esille että, osa koki tiedottamisen ja tiedon saannin riippuvan paljon omasta aloitteellisuudesta. Pankin sisäisessä tiedotkanavassa, Sonetissa, oli kyllä tietoa saatavilla, mikäli sitä sieltä etsi. Kuitenkin kiire ja muut työt rajoittavat aina jonkin verran Sonetin huolellista lukemista. Myös tiedotteita on paljon ja kaikkea tietoa ei jaksakaan millään sisäistää.

Toisena kysymyksenä oli se miten Luopioisten Säästöpankki tiedotti MiFID:stä henkilökunnalle. Kaikki haastatteluun osallistuneet henkilöt olivat osallistuneet konttoreittain pidettyyn palaveriin, jossa MiFID:ä oli käsitelty. Lisäksi aiheesta oli tiedotettu Sonetissa ja sähköpostitse. MiFID:ä oli käsitelty myös säästämisen ja sijoittamisen ohjausryhmässä, johon jokaisesta konttorista osallistui kunkin konttorin vastuuhenkilö säästämisen/sijoittamisen osalta. Nämä vastuuhenkilöt olivat vastuussa tiedottamisesta ja ohjaamisesta konttoreissa, mikäli tarvetta oli.

Kolmas kysymys kartoitti sitä, osallistuko haastateltava MiFID:stä pidettyyn koulutukseen. Koulutus saattoi olla joko pankin järjestämä tai esimerkiksi Säästöpankkiliiton pitämä koulutus. Haastatelluista kuusi oli osallistunut MiFID:stä järjestettyyn koulutukseen. Yhtenä koulutusmuotona oli AVP 1 tutkinto (Arvopaperivälittäjä), joka alkoi syksyllä 2007. Siihen kuului olennaisena osana MiFID:in läpikäynti ja sen lainsäädännöllinen puoli. Koulutuksessa tietoa sai myös MiFID:in vaikutuksista asiakaspalvelutyöhön. Säästöpankkiliitto ei haastateltujen mukaan järjestänyt aiheeseen liittyvää koulutusta lainkaan. Haastatelluista viisi oli lisäksi osallistunut Luopioisten Säästöpankin järjestämään myyntikoulutukseen, jossa käytiin läpi säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeen täyttöä ja sen vaikutuksia myyntityöhön. Koulutukseen osallistuneiden oli määrä viedä tietoa eteenpäin omiin konttoreihinsa ja käydä koulutuksen sisältö läpi kollegoidensa kanssa.

Neljäs ja viides kysymys esitettiin vain koulutukseen osallistuneille henkilöille. Neljäs kysymys oli seuraavanlainen: ”Koitko saavasi koulutuksesta riittävästi tietoa MiFID:stä ja sen vaikutuksista työhösi?” Koulutukset koettiin yksimielisesti laadukkaiksi ja informatiivisiksi. Koulutuksen jälkeen haasteena koettiin kuitenkin jossain määrin olevan se, että tietoa tuli kerralla todella paljon ja sen omaksuminen olisi ehkä vaatinut hieman useamman kerran koulutuksen. Kysyin haastateltavilta myös koulutuksessa saaduista materiaaleista. Olivatko ne haastateltavien mielestä tarpeeksi ha-

vainnollisia ja informatiivisia? Materiaalit koettiin hyviksi kaikkien koulutukseen osallistuneiden mielestä. Haastateltavat pitivät niitä selkeinä ja havainnollisina. Kuitenkin puutteitakin ilmeni. Esimerkiksi se, milloin sijoittaja/säästäjäprofiili lomake tulee täyttää, oli vielä koulutuksen jälkeen hieman epäselvää. Haastateltavat toivoivat että, materiaaleissa olisi ollut vielä selvemmin eriteltyinä ne tilanteet, joissa lomaketta tarvitaan ja mitä voidaan tehdä ilman kartoitusta. Materiaaleissa olisi voinut olla myös yksityiskohtaiset ohjeet lomakkeiden täytölle.

Kuudes kysymys esitettiin niille viidelle henkilölle, jotka eivät osallistuneet MiFID:stä järjestettyyn koulutukseen. Kysymyksenä oli: ”Mikäli et osallistunut koulutukseen, mistä sait tietoa MiFID:stä?” Kuten, jo edellä mainittiin, kaikki olivat osallistuneet konttoreittain pidettyyn palaveriin ja lukeneet itsenäisesti tiedotteita aiheesta. Lisäksi haastateltavat saivat tietoa koulutukseen osallistuneilta henkilöiltä ja esimiehiltään. Koulutuksissa olleet henkilöt toivat konttoreihin materiaalit, joita olivat saaneet ja ne tallennettiin pankin kansioihin, josta kaikki pääsivät niihin tutustumaan. Lisäksi konttoreittain opastettiin Säästäjä/Sijoittajaprofiililomakkeen täyttöä ja samalla oli mahdollisuus esittää aiheeseen liittyviä kysymyksiä.

Seitsemäs kysymys esitettiin taas kaikille haastateltaville. ”Miten MiFID:in voimaantulo vaikutti jokapäiväiseen työhösi?” Kaikki vastaajat nostivat esille sijoitusneuvontaan oleellisesti mukaan tulleen lisääntyneet informaatio- ja selonottovelvollisuuden osana työtä. Käytännössä tämä tarkoittaa juuri sitä, että ennen sijoitusneuvonnan alkua tulee asiakkaasta, hänen taustoistaan ja varallisuudestaan tietää tarpeeksi ja toisaalta hänelle tulee antaa kaikki oleellinen tieto liittyen tarjottuihin palveluihin ja tuotteisiin. Säästäjä/sijoittajaprofiili tulee muistaa tehdä ja sen perusteella asiakkaan luokittelu. Lomakkeen ja keskustelun perusteella voidaan yhdessä asiakkaan kanssa miettiä hänelle sopivat palvelut. Osa vastaajista koki MiFID:in tuoneen pankille enemmän vastuuta ja sitä kautta myös sijoitusneuvontaa tekeväälle henkilölle. Haastateluissa nousi esille myös se, että lomakkeen täyttö koetaan jonkin verran hankalaksi ja jotkut asiakkaat kokevat sen liian syvälliseksi. Usean haastateltavan kanssa tuli esille toivomus lomakkeiden päivittämisestä hieman käyttäjäystävällisempään muotoon. Lomaketta kritisoitiin muun muassa sen pituudesta ja hankalasti ymmärrettävistä kohdista.

Kahdeksantena kohtana kysymyspohjassani oli kysymys siitä, kokevatko pankkitoimihenkilöt että, MiFID:in mukanaan tuomat lisääntynyt asiakkaansuoja ja informaatiovelvollisuus, ovat vaikuttaneet siihen mitä tuotteita ja palveluita he uskaltavat suositella

asiakkaille. Vastaukset tähän kysymykseen olivat hyvin samanlaisia kaikkien haastateltavien kesken. He kaikki tunsivat että, uskaltaivat suositella asiakkaille tuotteita ja palveluita samalla tavalla kuin ennen MiFID:in voimaantuloa. Säästöpankin asiakaskunta on hyvin monelle toimihenkilölle jo ennestään tuttua, mikä helpottaa asiakkaan taustojen ja varallisuuden selvittämistä. Lisäksi huolellinen lomakkeen täyttö ja asiakkaan kuunteleminen sekä lukeminen antavat viitteitä siitä, mitä kenellekin voidaan suositella.

Seuraavassa kysymyksessä (kysymys 9.) käsiteltiin sitä, mitä toimenpiteitä Luopioisten Säästöpankki teki, jotta MiFID:in tuomat muutokset toteutuivat. Haastateltavat kertoivat pankin järjestäneen koulutusta, tiedotteita ja palavereita, jotta henkilökunnalle saatiin ohjeistettua uudet menettelytavat. Lisäksi pankin sisäisiin prosesseihin tuli muutoksia. Pankin ohjeistuksia jouduttiin muuttamaan ja järjestelmiä päivittämään, että saatiin kaikki tiedotteet asiakkaille ja henkilökunnalle MiFID:in vaikutuksista. Myös lomakkeiden arkistointi tuli miettiä ja niiden oikea ja yhtenäinen täyttötapa varmistaa. Pankin tarkastaja tarkasti muun tarkastuksen yhteydessä että, lomakkeet on täytetty oikealla tavalla, säästöpankkiliiton ohjeiden mukaisesti.

Seuraavana kysyin haastateltavilta että, onko heidän mielestään MiFID:in voimaantulo vaikuttanut säästäjä/sijoittaja asiakkaan asiointiin Luopioisten Säästöpankissa. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että MiFID:in myötä asiointiaika on pidentynyt jonkin verran. Osa haastateltavista koki myös että, asiakkaat olivat varsinkin aluksi ihmeissään lomakkeesta ja siitä kuinka paljon asioita heistä halutaan tietää. Pääosin asiakkaat ovat kuitenkin suhtautuneet hyvin säästäjä/sijoittajaprofiilin tekoon ja ovat antaneet tietonsa. Haastateltavat nostivat esille haastattelussa myös sen että MiFID:in myötä säästämis- tai sijoitusneuvontaa halutessaan asiakkaan kannattaa varata aika pankista, jotta hänen tilanteensa voidaan kartoittaa kunnolla ja asiakkaan kanssa ehditään keskustella siitä mitä hän haluaa ja mitkä ovat hänen tavoitteensa. Toki tilanne on ollut näin osittain jo ennen 1.11.2007, mutta direktiivin voimaantulo ei ole ainakaan lyhentänyt sijoitusneuvontaan kuluva aikaa. Asiakkaan kannalta haastateltavat pitävät myös uutta lisäantynyttä tiedonantovelvollisuutta hyvänä asiana. Asiakkaalle pankki on velvollinen kertomaan tuotteisiin liittyvistä riskeistä, joten asiakas ei periaatteessa voi sijoittaa tuotteisiin tai palveluihin, minkä riskeistä hän ei tiedä. Ilman sijoittaja/säästäjäprofiilin kartoitusta asiakkaalle voidaan kuitenkin tarjota vakuutusten kautta olevia tuotteita kuten sijoitus- tai eläkevakuutusta sekä normaaleja pankkitalletuksia, muistuttaa yksi haastateltavista.

Viimeisenä kohtana kysymyspohjassa oli kehitysehdotukset Luopioisten Säästöpankille, koskien sisäistä koulutusta ja tiedotusta. Myös muista asioista sai antaa vapaasti palautetta. Esille nousi tarve koko henkilökunnan yhteisestä koulutustilaisuudesta, jossa yhtenä osa-alueena käsiteltäisiin vielä MiFID:ä. Lisäksi koulutuksessa voisi haastateltavan mielestä olla muita ajankohtaisia aiheita. Kouluttajana tulisi olla henkilön, jolla on aiheesta laaja tietopohja, jolloin esille tuleviin kysymyksiin saataisiin vastaukset heti samassa tilanteessa. Koulutusta toivottiin koko henkilökunnalle sen vuoksi että, isommalla porukalla esiin tulee varmasti laajemmin ongelmatilanteita, joihin on törmätty ja niistä voisi kaikki oppia. Säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeen täytöstä koettiin myös lisäkoulutuksen tai kertauksen tarvetta sekä mahdollisuutta jakaa kokemuksia esimerkiksi säästämisen- ja sijoittamisen ajankohtaispäivissä.

Haastatteluissa nousi esille myös se että, moni haastateltavista koki monen uuden asian opettelun itsenäiseksi vastuukseen ja että, tietoa tulee haalia siltä mistä sitä löytyy, esimerkiksi Loistosta (Säästöpankkiliiton oppimisportaali). Positiivista palautetta tuli koko pankin tiedottamisen hoidosta, se toimii haastateltavien mielestä yleisesti ottaen hyvin. Konttoreittain tiedottamisessa ja siihen tyytyväisyydessä oli eroja enemmän. Haastateltavat kokivat myös tärkeänä sen että, uusista asioista tiedotetaan palavereissa, joissa asioista on mahdollista keskustella ja esittää kysymyksiä. Tämä koettiin yleisesti ottaen toimivan hyvin. Yksi haastateltavista korosti myös sitä, että kaikkea ei voi osata, eli enemmän tulisi vielä kannustaa siihen, että kysytään neuvoa siltä joka osaa ja käytettäisiin näin hyväksi enemmän sitä, että pankissamme on laaja osaamispohja eri osa-alueella. Pankkiin on mm. palkattu vuoden 2008 kesällä sijoituspäällikkö Piia Liinavuori, joka on kaikkein käytettävissä ja auttaa mielellään kaikissa säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvässä kaikkien konttoreiden kohdalla. Piia on käytettävissä myös asiakastapaamisissa kaikissa konttoreissa kun aika sovitaan etukäteen. Tätä pitäisi haastateltavan mielestä kaikkien oppia hyödyntämään vielä enemmän. Säästäjä/sijoittajaprofiililomake sai kritiikkiä lähes kaikilta haastatteluun osallistuneilta. Sen muokkaamista toivottiin yleisesti. Siihen toivottiin lisää selkeyttä ja sen haluttaisiin olevan tiiviimpi paketti.

5.3 Tulosten analysointi

Kokonaisuudessaan voidaan mielestäni päätellä että, MiFID:stä tiedottaminen ja kouluttaminen onnistuivat hyvin Luopioisten Säästöpankissa. Kaikki haastateltavat ovat saaneet tietoa jostain kautta, kun ovat sitä tarvinneet. Haastattelujen perusteella nousi esille se, että oma-aloitteisuus tiedon hankinnassa on ollut keskei-

senä osana siinä, kuinka hyvin haastateltava on kokenut tietoa aiheesta saaneensa. Myös halukkuus osallistua koulutuksiin on mielestäni osaltaan vaikuttamassa siihen kuinka paljon tietoa tilanteesta on ollut saatavilla.

Konttoreittain pidettävät palaverit olivat isossa asemassa MiFID:stä tiedotettaessa. Palavereissa on yleisesti ottaen kaikki konttorin työntekijät läsnä ja se on mielestäni hyvä tapa uusien asioiden tiedottamiseen. Kun ryhmä on pieni, on mahdollisuus avoimeen keskusteluun ja yksityiskohtaisiin kysymyksiin. Mielestäni onnistuneena voidaan pitää myös jo vakiintunutta tapaa, että ohjausryhmissä käydään läpi ajankohtaisia asioita. Ohjausryhmän tapaamisen jälkeen kukin ohjausryhmässä olleista henkilöistä on vastuussa oman konttorinsa tiedottamisesta. Tällöin kaikkien ei tarvitse osata kaikkea, vaan on määritelty vastuuhenkilöt kullekin osa-alueelle ja he voivat sitten viedä tietoa eteenpäin ja auttaa tarvittaessa. Tämä järjestelmä tuntuu toimivan Luopioisten Säästöpankissa hyvin ja siihen ollaan yleisesti tyytyväisiä.

Sonetissa olleista tiedotteista ei mielestäni ollut saatu niin paljon irti, kun niistä olisi voinut saada aiheeseen liittyen. Ongelmana on tiedotteiden suuri määrä, kaikkiin on mahdotonta kiinnittää huomioita. Tällöin moni oleellinen asia saattaa jäädä huomaamatta ja reagoimatta asian vaatimalla tavalla. Sähköpostilla tulleet tiedotteet tallennettiin myös pankin kansioihin, jolloin ne olivat kaikkien saatavilla silloin kun niitä tarvitaan. Ongelmana nähtiin kuitenkin se että, niitä ei ole järjestelty tarpeeksi selkeästi omiin kansioihin, vaan tietoa löytyy sieltä täältä. Mielestäni se vaikeuttaa työntekoa ja vähentää tehokkuutta.

Koulutusten osalta Luopioisten Säästöpankissa MiFID:in voimaantulo hoidettiin mielestäni hyvin. Koulutusta järjestettiin, ja siihen osallistui henkilöitä lähes jokaisesta konttorista. AVP tutkinossa MiFID:ä oli käyty läpi oikein perusteellisesti ja nämä koulutuksen käyneet henkilöt pystyivät jakamaan tietoaan myös muille koulutuksen jälkeen. Säästäjä/sijoittajaprofiilin käytöstä ja täytöstä järjestetty koulutus olisi mielestäni saanut olla vielä perusteellisempi, koska sen käyttö koetaan edelleen hieman hankalaksi. Lisäksi Säästöpankkiliitto olisi mielestäni voinut järjestää tiedotustilaisuuksien aiheesta.

Koulutukset koettiin laadukkaina ja mielestäni haastateltavat olivat tyytyväisiä koulutusten antiin. Kritiikkinä kuitenkin nostan esille sen että, laaja asia esitettiin yhdessä koulutuksessa, jolloin omaksettavaa asiaa oli todella paljon ja aikaa esimerkiksi vapaalle keskustelulle ja kysymyksen miettimiselle ei jäänyt tarpeeksi. Koulutuksista saadut materiaalit täydensivät hyvin koulutusten antia ja

niiden avulla koulutuksessa käyneet henkilöt pystyivät ohjeistamaan myös kollegoitaan konttoreissa. Mielestäni tämä oli erittäin onnistuneesti suunniteltu kokonaisuus tältä osalta. Kehitettävää jäi kuitenkin esimerkiksi siinä, miten ohjeistaa säästäjä/sijoittajaprofiilin käyttöä, siten että, se tehdään kaikkialla saman kaavan mukaisesti Säästöpankkiliiton ohjeiden määräämällä tavalla. Poikkeavuuksia lomakkeen täytössä on vieläkin jonkin verran.

Koulutuksiin osallistumattomien henkilöiden kohdalla tiedotuksessa oli mielestäni kehitettävää vielä, vaikka yleisesti ottaen kaikki saivatkin tietoa MiFID:stä. Haastatteluissa nousi esille se, että kokonaisuus oli iso ja uutta sisäistettävää oli paljon. Mielestäni MiFID ja sen vaikutukset työhön ovat osalle edelleen hieman hämärän peitossa. Kaikki tietävät kyllä milloin lomake tulee täyttää ja miten asiakkaille sijoitusneuvontaa voidaan tehdä, mutta syvempi tietämys asiasta on joko unohtunut tai jäänyt saamatta. Osa syynä voidaan varmasti pitää itsenäisen tiedonhankinnan vaatimusta. Kaikki eivät ehdi tai huomaa lukea tiedotteita esimerkiksi Sonetista, jossa asiasta on tiedotettu paljon.

Mielestäni kaikki haastatteluun osallistuneet henkilöt ovat omakseen hyvin lisääntyneet informaatio- ja selonottovelvollisuuden osaksi työtään. Palveluneuvojat tietävät mitä heidän tulee tuotteista kertoa asiakkaille ja minkälaiset esitteet tulee antaa missäkin tilanteessa. Lisäksi mielestäni selonottovelvollisuus on hyvin hallussa kaikilla. Asiakkaan taloudellinen tilanne pyritään selvittämään aina ennen kuin hänelle tarjotaan sijoituspalvelua. Myös lomakkeen täyttö onnistuu kohtalaisen hyvin kaikilta, vaikka itse lomake saikin paljon kritiikkiä osakseen haastateltavilta.

Erittäin positiivisena asiana näen kohdan kahdeksan kysymysten yhteneväiset vastaukset. MiFID:in mukanaan tuomat lisääntynyt asiakkaansuoja ja informaatiovelvollisuus eivät vaikuttaneet siihen mitä palveluita ja tuotteita palveluneuvojat uskaltavat suositella työssään. Mielestäni tämä on pankin kannalta erittäin tärkeää, koska kaikki kokevat että, voivat suositella asiakkaille sellaisia tuotteita, joita kokevat asiakkaan haluavan. Mikäli vastaukset olisivat olleet toisenlaisia, pankin olisi ehdottomasti täytynyt miettiä keinoja miten muuttaa tilannetta siihen, että palveluneuvojat voivat suositella kaikkia tuotteita asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Toimenpiteet pankin puolelta MiFID:in voimaantulon saamiseksi hoituivat hyvin. Asiakkaita tiedotettiin muutoksista ja pankin omat prosessit muutettiin vastaamaan uusia vaatimuksia. Positiivisena asiana oli mielestäni myös se että, pankin tarkastaja kävi läpi lomakkeiden täyttöö ja niiden oikeellisuutta, jolloin saatiin puolueetonta tietoa siitä että, kaikki on tehty niin kuin pitää.

Säästäjä/sijoittaja-asiakkaan asiointi-aika on pidentynyt jonkin verran uudistuksen myötä. Mielestäni se ei kuitenkaan ole huono asia, sillä nyt on mahdollista käydä asiakkaan kanssa huolellisesti läpi koko palvelukokonaisuus samalla kun tehdään sijoitusneuvontaa. Tämä tukee mielestäni myös pankin nykyistä halua hoitaa asiakkaiden koko pankkiasiakkuus laadukkaasti. Luopioisten Säästöpankissa tehdään pankin avain- ja etuasiakkaille asiakashuoltoa, ja mielestäni on erittäin luonnollista liittää sijoituspalveluneuvonta asiakashuollon yhteyteen, jolloin asiakkaalle muutenkin varataan aika asiointiin. Tässä yhteydessä on hyvä kartoittaa asiakkaan kaikki palvelut ja mielestäni säästäjä/sijoittajaprofiilin kartoitus luonnistuu samalla kertaa. Asiakkaan kannalta koen hyvänä asiana myös lisääntyneet sijoittajansuojan ja informaatiovelvollisuuden samalla tapaa kun haastatteluissakin tuli ilmi.

Vakuutusten kautta tehtävät säästämis- ja sijoituspalvelut sekä talletukset voidaan tehdä kuitenkin ilman profiilin kartoitusta. Mielestäni tämä on hyvä asia, koska kaikki asiakkaat eivät halua antaa tietoaan pankille profiilin arviointia varten ja haluavat silti neuvoja säästämiseen tai sijoittamiseen. Tuotteet ovat luonteeltaan sellaisia yksinkertaisia säästämis- ja sijoitusmuotoja, jotka eivät vaadi profiilin tekoa.

Koko pankin tiedottaminen on tällä hetkellä mielestäni hoidettu onnistuneesti ja haastatteluissa siitä tuli kiitosta pankille. Tämä on asia, joka kannatta huomioida ja tehdä töitä sen eteen että, tilanne pysyy jatkossa yhtä hyvänä. Konttoreittain tilanne vaihteli ja mielestäni on erittäin tärkeätä että sisäinen tiedotus on kunnossa sekä koko talossa että tulosityksiköittäin.

Mielestäni erittäin hyvä kannanotto oli myös toisten osaamisen hyödyntäminen. Se on asia, jossa Luopioisten Säästöpankki voisi kehittyä vielä paljon. Talossa on erittäin osaavaa väkeä jokaisella osa-alueella ja sitä tulisi mielestäni hyödyntää vielä enemmän kuin tällä hetkellä tehdään. Ei pidä antaa konttoreiden keskinäisen kilpailun olla esteenä koko talon menestymiselle, vaan etusijalle tulee laittaa koko talon etu.

Säästäjä/sijoittajaprofiili koetaan koko henkilöstön kohdalla kankeaksi ja jonkin verran hankalaksi käyttää. Mielestäni sitä voi muokata hieman, mutta MiFID:in vaatimukset täyttääkseen siinä tulee olla tietoa asiakkaasta aika laajasti. Lisäksi muokattu lomake tulee hyväksyttävä Säästöpankkiliitossa ennekuin sitä voi ottaa käyttöön.

5.4 Kehitysehdotukset

MiFID:iin liittyen olisi mielestäni hyvä pitää tilaisuus, jossa käy-täisiin läpi kokemuksia ja virkistettäisiin muistia kaikesta siitä mitä se on tuonut tullessaan. Samalla olisi hyvä tilaisuus käydä läpi ajankohtaisia aiheita. Tilaisuus voisi olla esimerkiksi koko henki-lökunnan yhteinen tai sitten ohjausryhmässä pidettävä. Mikäli se järjestettäisiin pankin ohjausryhmässä, tulisi sitä ennen jokaisen ti-laisuuteen osallistuvan jutella oman konttorinsa kesken ja ottaa ylös ne kysymykset sekä epäkohdat joita tulee esille. Tilaisuuden jälkeen vastuuhenkilön tulisi vastaavasti käydä konttorissaan läpi vastaukset kysymyksiin ja esille tulleet asiat. Myös säästä-jä/sijoittajaprofiili -lomakkeen käytöstä olisi hyvä jakaa kokemuk-sia ja vinkkejä.

Konttoreittain pidettävät palaverit toimivat hyvin koko pankissa ja mielestäni on erittäin tärkeää pitää palaverikäytäntöä yllä jatkossa. Palavereita voisi kehittää kuitenkin sillä että, niissä käytävät asiat kirjattaisiin lyhyenä tiivistelmänä ylös ja tallennettaisiin konttorin tai koko pankin kansioon. Näin olisi helppo käydä tarkistamassa mitä puhuttiin ja miten sovittiin missäkin asiassa tehtävän.

Konttoreiden sisäinen tiedotus toimii haastatteluiden mukaan toi-sissa konttoreissa paremmin kuin toisissa. Mielestäni olisi hyvä luoda yhteiset periaatteet konttoreiden sisäisen tiedotuksen järjes-tämisestä, jotta kaikissa konttoreissa tiedotus voitaisiin luokitella kiitettäväksi. Tässä tilanteessa olisi hyvä käydä läpi kunkin kontto-rin tavat sisäisessä tiedotuksessa ja keskustella niiden toimivuudes-ta. Keskusteluiden perusteella tulisi valita ne tavat, joilla tiedotus onnistuu parhaalla mahdollisella tavalla.

Sonetissa olevien tiedotteiden paljous on ongelma, johon on haas-tavaa keksiä toimivaa ratkaisua. Yhtenä vaihtoehtona kuitenkin voisi olla konttoreittain valittava vastuuhenkilö, joka lukee tiedot-teet päivittäin ja tiedottaa niistä eteenpäin konttorin sisällä. Tärkeät tiedotteet voisi esimerkiksi välittää sähköpostilla oman konttorin henkilöstölle luettavaksi.

Koulutusten osalta kehitettävää on koulutusten laajassa ja tiiviissä sisällössä. Mielestäni olisi hyvä, jos ennen koulutusta materiaali olisi luettavissa, jolloin siihen voisi tutustua jo etukäteen. Tällöin kaikki tieto ei tulisi uutena ja sitä olisi helpompi sisäistää. Lisäksi muutaman viikon päästä koulutuksen jälkeen, olisi hyvä järjestää mahdollisuus uudelle tilaisuudelle, jossa olisi mahdollisuus esittää esille nousseita kysymyksiä ja keskustella kokemuksista aiheeseen

liittyen. Tämä tilaisuus voisi olla vaikka pienemmälle joukolla, jotka sitten taas veisivät tietoa eteenpäin.

Pankin sisäisen osaamisen hyödyntämistä voisi parantaa esimerkiksi siten, että koko pankin henkilöstön vastuualueet ja erikoisosaaminen kirjattaisiin ylös konttoreittain ja tallennettaisiin pankin kansioon, josta kaikilla on mahdollisuus sitä lukea. Tällöin kaikkien olisi helppo käydä katsomassa keihin kannattaa olla yhteydessä tietyn ongelman osalta. Luopioisten Säästöpankin henkilöstö on jos sen verran laaja että, kaikkien osaamista ei varmasti voi muistaa eikä tietää. Mielestäni tämä mahdollistaisi koko henkilöstön osaamisen hyödyntämistä entistä laajemmin.

5.5 Uudistettu säästäjä/sijoittajaprofiililomake

Säästäjä/sijoittajaprofiililomake sai tutkimuksessa paljon huomiota osakseen ja sitä pidettiin hankalana ja monimutkaisena täyttää. Olen myös omalta kohdaltani työssäni huomannut lomakkeeseen liittyviä puutteita ja tästä syystä tein lomakkeesta uuden version. Uutta lomaketta suunnitellessani otin vaikutteita Helmi Säästöpankin käytettävästä lomakkeesta ja nykyisestä Luopioisten Säästöpankin säästäjä/sijoittajalomakkeesta. Ennen uuden säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeen käyttöönottoa se tulee kuitenkin hyväksyttäväksi Säästöpankkiliitossa. Syynä tähän on MiFID:in pankeille asettamat tarkat vaatimukset lomakkeen osalta.

Uudessa henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeessa tavoitteenani on selkeämpi kokonaisuus ja helpompi käytettävyys. Selkeyden vuoksi laadin uuden lomakkeen Excel-tiedostona, jolloin se on mahdollista täyttää koneella asiakkaan ollessa paikalla ja tulostaa asiakkaalle allekirjoitettavaksi. Lisäsin siihen myös kaksi kaaviota, jotka helpottavat asiakkaan kokonaistilanteen arviointia ja selkeyttävät kuvaa myös asiakkaalle. Kokonaisuudessaan uusi lomake on myös lyhempi kuin vanha säästäjä/sijoittajaprofiililomake.

Liitteenä 4 on uudistettu säästäjä/sijoittajaprofiililomake. Säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeen ensimmäiselle sivulle tulevat asiakkaan nimi ja henkilötunnus. Lisäksi asiakas luokitellaan ei-ammattimaiseksi sijoittajaksi, merkitsemällä rasti luokittelun kohdalle. Tämän jälkeen on kohta asiakkaan sijoituskokemuksesta. Tähän merkitään asiakkaalta saatujen tietojen pohjalta hänen sijoituskokemuksensa. Vaihtoehtoina ovat paljon sijoituskokemusta ja vähäinen sijoituskokemus. Lisäksi asiakkaan kanssa keskustellaan haluaako hän tehdä sijoituspäätökset itsenäisesti, haluaako hän

neuvoja päätöksentekonsa tueksi vai haluaako asiakas varainhoitopalveluita. Lisäksi asiakkaan sijoitustuotteiden tuntemus kartoitetaan. Näiden tietojen perusteella palveluneuvoja voi muodostaa kuvan siitä, minkälaista sijoitusneuvontaa asiakas haluaa ja minkälainen tuntemus hänellä on sijoitustuotteista.

Seuraavassa kentässä kartoitetaan asiakkaan varallisuus Luopioisten Säästöpankissa. Tämän kohdan palveluneuvoja voi halutessaan täyttää jo etukäteen esimerkiksi valmistautuessaan sijoitusneuvontaan asiakkaan kanssa. Kaikki tarvittavat tiedot asiakkaasta on saatavissa pankin järjestelmästä. Tämä nopeuttaa lomakkeen täyttöä ja helpottaa asiakkaan kanssa asiointia. Tähän kenttään kerätään siis tiedot asiakkaan veloista, vuosituloista, säästöistä, käyttötileistä, talletuksista, mahdollisista debentureista ja indeksilainoista, rahastoista ja osakkeista sekä sijoitusvakuutuksista. Myös mahdollinen eläkevakuutus kirjataan ylös. Näiden tietojen pohjalta kentässä oleva taulukko näyttää asiakkaan likvidien varojen, lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten varojen suhteen sekä euromäärän. Tästä on helppo yhdessä, asiakkaan kanssa, katsoa minkälainen tilanne on ja suunnitella miten varoja sijoitetaan jatkossa.

Kolmantena kenttänä on varallisuus muualla. Kenttä on tiedoiltaan samanlainen kuin varallisuus Luopioisten Säästöpankissa -kenttä. Myös tässä kentässä on havainnollistava taulukko. Tähän kenttään täytetään asiakkaan muissa pankeissa olevat varat asiakkaan kanssa hänen suostumuksellaan. Mikäli asiakas ei ole halukas vastamaan tähän kohtaan, merkitään se ylös lomakkeeseen.

Ensimmäisenä kohtana toisella sivulla on Omaisuus -kenttä. Tähän merkitään asiakkaan omaisuus siltä osin kuin se ei ole pankeissa olevaa varallisuutta. Vaihtoehtoina ovat asunto, kiinteistö, mökki tai muu varallisuus. Näiden tietojen osalta lomakkeelle merkittään euromääräinen arvio omaisuuden arvosta.

Lomakkeen toiselle sivulle kirjataan ylös asiakkaan sijoitustavoite. Suunniteltu sijoitusaika ja varojen käyttötarkoitus selvitetään. Lisäksi määritetään asiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiili. Vaihtoehtoina ovat varovainen, maltillinen, tasapainoinen ja tuottohakuinen sijoittaja. Määritelmät näille löytyvät lomakkeen kolmannelta sivulta, josta niitä voidaan yhdessä asiakkaan kanssa tarkastella.

Asiakkaalla on mahdollisuus kieltäytyä antamasta lomakkeella kysytyjä tietoja itsestään ja tällöin se kirjataan ylös lomakkeelle sille varattuun kohtaan toiselle sivulle. Tässä tapauksessa asiakas laittaa rastin ruutuun, jossa lukee seuraavanlainen teksti: En halua antaa tarvittavia tietoja ja ymmärrän että Säästöpankki ei tällöin voi teh-

dä arvopaperimarkkinalain mukaista arviota sopivista rahoitusvälineistä.

Lomakkeen lopussa asiakas vakuuttaa antamiensa tietojen oikeellisuuden allekirjoituksellaan ja lomake päivätään.

Kolmannella sivulla on sijoittajaprofiilin määritelmää auttavat kuvaukset. Kuvaukset on lainattu Helmi Säästöpankin sijoittajaprofiililomakkeen sijoittajaprofiileista heidän luvallaan. Varovainen sijoittaja kuvataan seuraavalla tavalla. Sijoituksen arvo ei saa laskea lainkaan ja asiakas on erityisen varovainen tai sijoitusaika on lyhyt. Hänelle soveltuvia tuotteita ovat pankkitalletus, pitkäaikaiselle sijoittajalle myös debentuurilaina ja vakuutus, joka sijoitetaan talletussidottuun tuottoon. Osakesijoituksia ei varovaisen sijoittajan osalta suositella lainkaan. Maltillinen sijoittajaprofiili valitaan kun asiakas haluaa suojata varojaan inflaatiolta ilman riskiä pääoman menettämisestä. Salkku heilahtelee kuukausitasolla hieman, mutta tavoitteena on saavuttaa joka vuosi positiivinen tuotto. Maltilliselle sijoittajalle soveltuvia tuotteita ovat pankkitalletus, debentuurilaina, maltillinen rahastosalkku, indeksilaina, vakuutus, jossa osa summasta on talletussidottu ja osa tasapainoisessa varainhoitosalkussa. Osakesijoituksia voi olla yhdistelmärahastojen kautta hieman.

(Sijoittajaprofiili 2007. Helmi Säästöpankin malli)

Tasapainoinen sijoittajaprofiili kuvataan seuraavalla tavalla. Sijoittaja kestää jonkin verran markkinaheilahteluja tavoitellessaan varoilleen reaali tuottoa. Sijoitusaika on yleensä pitkä, vähintään muutamia vuosia. Tasapainoiseen sijoittajaprofiiliin soveltuvat tuotteet ovat pankkitalletus, debentuurilaina, tasapainoinen rahastosalkku, vakuutus, jossa tasapainoinen varainhoitosalkku ja indeksilaina. Sijoitussalkkuun suositellaan otettavaksi jonkun verran yhdistelmä- ja osakerahastoja. Tuottohakuinen sijoittajaprofiili puolestaan määritellään seuraavasti. Sijoittaja kestää hyvin markkinaheilahteluja tavoitellessaan varoilleen hyvää tuottoa. Tuottohakuisen sijoittajan riskinsietokyky on keskimääristä suurempi ja sijoitusaika on yleensä pitkä. Tuottohakuiselle sijoittajalle soveltuvia tuotteita ovat esimerkiksi pankkitalletus, debentuurilaina, tuottohakuinen rahastosalkku, vakuutus, jossa tuottohakuinen varainhoitosalkku, yksittäiset osakkeet ja indeksilainat (ylikurssilla). Tuottohakuiselle sijoittajalle suositellaan runsaasti osakkeita tai osakerahastoja.

(Sijoittajaprofiili 2007. Helmi Säästöpankin malli)

Kokonaisuudessaan uusi säästäjä/sijoittajalomake on mielestäni yksinkertaisempi täyttää ja selkeämpi lukea. Se on havainnollisempi ja asiakkaan kanssa siitä on helppo katsoa kokonaistilannet-

ta, joka hänellä on. Mielestäni se on myös ulkoasultaan siistimpi kuin nykyisin käytössä oleva säästäjä/sijoittajaprofiililomake. Toivon että, tämä versio tullaan esittelemään Säästöpankkiliittoon ja sitä kautta otetaan käyttöön Luopioisten Säästöpankissa.

6. Johtopäätökset

Työni tavoitteena oli selvittää miten Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi on vaikuttanut Luopioisten Säästöpankin toimintaan ja miten siihen liittyvä koulutus on järjestetty. Mielestäni olen pystynyt työssäni esittämään MiFID:in aiheuttamat vaikutukset ja löytänyt tapoja kehittää toimintaa edelleen. Lisäksi olen saanut tutkimuksessani tietoa koulutusten toimivuudesta ja riittävydestä Luopioisten Säästöpankissa.

Tärkeimpinä muutoksina pankille MiFID:in myötä voidaan mainita lisääntynyt selonotto- ja informaatiovelvollisuus. Tämä aiheuttaa sen, että pankin tarjotessa sijoitusneuvontaa asiakkaalle, tulee asiakkaasta selvittää MiFID -direktiivissä vaaditut asiat ja antaa hänelle tarpeeksi tietoa tarjotuista tuotteista ja palveluista. Luopioisten Säästöpankissa on käytössä säästäjä/sijoittajaprofiililomakkeet, joiden avulla selonottovelvollisuuden vaatimat asiat selvitetään. Informaatiovelvollisuus puolestaan täytetään pankin tuotteista laadituilla esitteillä ja muulla materiaalilla, jotka ovat säästöpankkiliiton tarkastamia. Kaikki sijoittaja-asiakkaat tulee myös luokitella uuden direktiivin vaatimusten mukaisesti ei-ammattimaisiksi sijoittajiksi, ammattimaisiksi sijoittajiksi tai hyväksyttäviksi vastapuoliksi. Tämä luokittelu tulee tehdä aina ennen sijoitusneuvonnan aloittamista. Luokittelu tehdään Rahoitustarkastuksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Tutkimuksen mukaan Luopioisten Säästöpankki on onnistunut MiFID -koulutuksessa kokonaisuutena hyvin. Palveluneuvojat uskaltavat suositella kaikkia tuotteita asiakkaille ja tietävät MiFID:in mukanaan tuomat uudet vaatimukset.

Vaikka kokonaisuudessaan MiFID:in voimaantulo ja sen tuomat muutokset ovat sujuneet hyvin, niin kehitettäväkin pankin toiminnasta löytyi. Suurimpana asiana näkisin säästäjä/sijoittajaprofiilin kehittämisen, koska se nykyisellään koetaan hankalaksi ja jäykäksi käyttää. Työssäni olen esittänyt vaihtoehdoisen mallin lomakkeelle. Siinä asiat ovat esitetty selkeämmässä muodossa ja tietojen perusteella lomakkeelle muodostuu kuvio, josta sekä asiakkaan että sijoitusneuvontaa antavan palveluneuvojan on helppo nähdä asiakkaan kokonaistilanne. Lomake tulee kuitenkin ennen käyttöönottoa hyväksyttävä Säästöpankkiliitossa.

Tutkimuksen perusteella MiFID -koulutus oli koettu yleisesti ottaen riittäväksi. Kuitenkin MiFID on iso kokonaisuus ja ilmeni, että henkilöstöllä olisi halukkuutta tilaisuuteen, jossa olisi mahdollisuus vaihtaa kokemuksia liittyen MiFID:iin ja muihin ajankohtai-

siin asioihin. Muita kehityksen kohteita ovat mielestäni palaveri-
käytännön ja konttoreiden sisäisen tiedotuksen yhtenäistäminen,
pankin sisäisen osaamisen laajempi hyödyntäminen yli konttorira-
jojen ja Sonetissa olevien tiedotteiden vastuuttaminen.

Lähteet

- Arvopaperimarkkinalaki 26.5.1989/495. [online] [viitattu 01.11.2008]
[www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890495?search\[type\]=pika&search\[pika\]=arvopaperimarkkinalaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890495?search[type]=pika&search[pika]=arvopaperimarkkinalaki)
- Eskola,Jari&Suoranta,Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere:Vastapaino
- Hallituksen esitys 43/2007 vp. [online] [viitattu 18.10.2008]
www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2007/20070043.pdf
- Hallituksen esitys 59/2007. [online] [viitattu 7.3.2009]
www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2007/20070059
- Laadullinen tutkimus. n.d. [online] [viitattu 27.2.2009]
www.wikipedia.org/wiki/Laadullinen_tutkimus
- Laki sijoituspalveluyrityksistä 26.10.2007/922. [online] [viitattu 01.11.2008]
[www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070922?search\[type\]=pika&search\[pika\]=rahoitus](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070922?search[type]=pika&search[pika]=rahoitus)
- MiFID 2007. [online] [viitattu 18.10.2008]
www.wikipedia.org/wiki/MiFID
- MiFID – Mitä asiakkaan on hyvä tietää Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivistä 2008 [online] [viitattu 7.3.2009]
www.cesr.eu/popup2.php?id=5058
- MiFID – Rahoitusvälineiden markkinat direktiivi 2007. [online] [viitattu 15.11.2008]
www.sijoittajapalvelin.net/pdf/MiFID_moniste.pdf
- Pitkänen,Esa 2007. Sijoituspalveluiden menettelytavat muuttuvat. [online] [viitattu 7.3.2009]
www.rata.bof.fi/NR/rdonlyres/E21EF2D8-AC9C-4A46-85F5-B5CB92142ED9/0/Sijoitus2007_Sijoituspalveluiden_menettelytavat_muuttuvat.pdf
- Rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (MiFID) täytäntöönpano Suomessa 2007. [online] [viitattu 19.10.2008]
www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/07_rahoitusmarkkinat/20061016Rahoit/MiFID.pdf
- Rahoitustarkastus tiedottaa verkkojulkaisu 2007. Yhtiöille vaihtoehtoisia markkinapaikkoja. [online] [viitattu 12.12.2008]
www.rata.bof.fi/Fin/Tiedotus/Rata_tiedottaa/2007/5_2007/2.htm

Rahoitusvälineiden markkinat – työryhmän muistio 2006. [online] [viitattu 7.3.2009]
www.nordicsecurities.org/wp-content/uploads/2006/10/mifid-tyoryhma.pdf

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (MiFID) 2007. [online] [viitattu 18.10.2008]
www.rata.bof.fi/Fin/Saantely/Saantelyn_kehityshankkeet/MiFID

Sijoitusneuvonta 2007. [online] [viitattu 12.12.2008]
www.rata.bof.fi/Fin/Valvottavalle/Toimiluvat/Sijoitusneuvonta/etusivu.htm#sijoitusneuvonta

Sijoituspalveluyritys. n.d. [online] [viitattu 26.2.2009]
www.tilastokeskus.fi/meta/kas/sipa.html

Tiedote 2007. [online] [viitattu 19.10.2008]
www.apvy.fi/yhdistys/tiedotteet

Saarenmaa, Maija 2007. MiFID - Vaikutukset pankin sisäisiin prosesseihin. PowerPoint -aineisto. Säästöpankin sisäinen koulutusaineisto.

Saarenmaa, Maija 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi (MiFID). PowerPoint -aineisto. Säästöpankin sisäinen koulutusaineisto.

Saarenmaa, Maija 2007. Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin vaikutukset asiakastyöhön. PowerPoint -aineisto. Säästöpankin sisäinen koulutusaineisto

Sijoittajaprofiili 2007. Helmi Säästöpankin malli

Säästöpankkiliiton Toimintaohje 2007. Säästöpankin sisäinen ohjeistus.

Liitteet

Liite 1. Henkilöasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake

HENKILÖASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI (asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

ASIAKKAAN TIEDOT	Nimi	Henkiötunnus
ASIAKAS-LUOKITTELU	☒ Asiakas on ei-ammattimainen sijoittaja, jolloin häntä koskee laaja sijoittajan suoja. Mikäli asiakas haluaa, että häntä kohdellaan ammattimaisena sijoittajana, hänen tulee hakea luokittelun muutosta.	
TALOUDELLI-NEN ASEMA	Asiakas on ☐ ansiotyössä ☐ yrittäjä ☐ eläkeläinen Koulutus: Ammatti: Työnantaja: Perheen koko:	Asiakkaan tulot Ansiotulot: euroa brutto/kk euroa netto/kk Pääomatulot: euroa brutto/kk euroa netto/kk Muu tulonlähde: euroa brutto/kk euroa netto/kk Säännölliset pakolliset menot: euroa/kk (esim. lainanhoito, elatus, vuokra, vastike)
NYKYISET SIJOITUKSET	Asiakkaan kokonaisvarallisuus: euroa	Asiakkaan kokonaisvelat: euroa
	Varallisuuden jakautuminen	
	Asunto/kiinteistö: euroa	Joukkovelkakirjat: euroa
	Metsä: euroa	Indeksilainat: euroa
	Talletukset/tilit: euroa	Johdannaiset: euroa
	Korkorahastot: euroa	Osakkeet: euroa
	Osakeyhtiörahastot: euroa	Muuta: euroa
	Vakuutussäästöt: euroa	
SIJOITUS-KOKEMUS (asianmukai-suudesta)	Onko asiakkaalla kokemusta sijoittamisesta? ☐ Ei ole Siirry kohtaan Sijoitusvaihto	☐ On, asiakkaalla on vuoden kokemus Sijoitusten keskimääräinen koko: euroa
	Asiakas tuntee seuraavat tuotteet: ☐ Talletukset/tilit ☐ Rahastot ☐ Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ☐ Säästö- ja sijoitusvakuutukset	☐ Joukkovelkakirjat ☐ Indeksilainat ☐ Osakkeet ☐ Johdannaiset ☐ Muuta
	Asiakas tuntee seuraavat palvelut: ☐ Omaisuudenhoito (esim. Rahastovarainhoito) ☐ Omaoiminen sijoitustoiminta	Kuinka usein asiakas sijoittaa? ☐ Päivittäin ☐ Viikoittain ☐ Kuukausittain ☐ Muutaman kerran vuodessa ☐ Harvemmin kuin kerran vuodessa

HENKILÖASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI
(asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

SIJOITUS- TAVOITE	Asiakas ☐ Sijoittaa kertyneitä varoja ☐ Säästää säännöllisesti	Asiakas haluaa Sijoittaa euroa Säästää euroa	Sijoitushorisontti Sijoitus aika on ☐ Alle vuoden ☐ 1-5 vuotta ☐ yli 5 vuotta
	Säästämisen/sijoittamisen tarkoitus ☐ Tulevaisuuden varalle ☐ Kulutukseen ☐ Asunnon hankintaan ☐ Lapsille ja lapsenlapsille ☐ Eläkepäivä varten ☐ Muuhun, mihin?		
	Sijoittajaprofiili Asiakkaan riskinottohalu ja tuotto-odotus ☐ Asiakas arvostaa turvallista sijoitusta ja tyytyy pienempään arvonnoukseen ☐ Asiakas on valmis ottamaan jonkun verran riskiä ja tavoittelee hyvää arvonnousta ☐ Asiakas haluaa ottaa paljon riskiä ja tavoittelee parhaan mahdollisen pitkäaikaisen tuoton	Sijoittajaprofiilin sijoitusehdotus Asiakas on ☐ Varovainen sijoittaja 80-100 % Korkosijoituksia ja 0-20 % Osakesijoituksia ☐ Maltillinen sijoittaja 40-60 % Korkosijoituksia ja 40-60 % Osakesijoituksia ☐ Tuottohakuinen sijoittaja 0-20 % Korkosijoituksia ja 80-100 % Osakesijoituksia	
ASIAKKAAN ALLE- KIRJOITUS	☐ En halua antaa tarvittavia tietoja ja ymmärtän, että Säästöpankki ei voi tehdä arvopaperimarkkinalain mukaista arviota minulle soveltuvista rahoitusvälineistä ja palveluista. (Toimeksiantoon lisättävä: "Toteutettu asiakkaan toivomuksesta ilman arviointia") Vakuutan, että antamani tiedot ovat oikein. Paikka ja aika _____ Asiakkaan allekirjoitus		

HENKILÖASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI
(asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

SÄÄSTÖ- PANKKI TÄYTTÄÄ	Asiakkaan nimi	Henkilötunnus
	Profiilin teki	Tehty pvm
	☒ Arvioinnin perusteeksi tarvittavat tiedot on saatu ☐ Arvioita arvopaperin tai soveltuvuudesta asiakkaalle ei ole voitu tehdä, koska asiakas ei ole antanut tarvittavia tietoja ☐ Asiakas ei halua seurata pankin antamaa sijoitusneuvontaa (Toimeksiantoon lisättävä: "Toteutettu asiakkaan toivomuksesta pankin suosituksesta poiketen")	
	Asiakkaalle sopivia tuotteita ja palveluja ovat	
	☒ Talletukset/liitit ☐ Rahastot ☐ Eläkevakuutukset ☐ Säästö- ja sijoitusvakuutukset ☐ Joukkovelkakirjat	
	☐ Indeksilainat ☐ Osakkeet ☐ Johdannaiset ☐ Omaisuudenhoito (esim. Rahastovarainhoito) ☐ Muuta	
Lisätiedot:		
Suositeltu/tarjottu palvelu		
☐ Vastaa asiakkaan sijoitustavoitetta ☐ Asiakas kykenee kantamaan taloudellisesti mahdollisen riskin ☐ Asiakkaalla on tarvittava sijoituskokemus ja -tietämys. Hän ymmärtää suositeltuun/tarjottuun palveluun mahdollisesti liittyvät riskit.		

Liite 2. Yhteisö-/yrittäjäasiakkaan säästäjä/sijoittajaprofiililomake

YHTEISÖ-/YRITYSASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI
(asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

ASIAKKAAN TIEDOT	Yrityksen nimi	Y-tunnus
	Sijoitustoimintaa hoitavan yhteishenkilön tiedot: Yhteishenkilön nimi: _____ Henkilötunnus: _____ Koulutustaso ja ammatti:	Toimiala
ASIAKAS- LUOKITTELU	☒ Asiakas on ei-ammattimainen sijoittaja, jolloin häntä koskee laaja sijoittajan suoja. Mikäli asiakas haluaa, että häntä kohdellaan ammattimaisena sijoittajana, hänen tulee hakea luokittelun muutosta.	
TALOUDELLI- NEN ASEMA	Yhteisön/yrityksen taloudellinen asema Liikevaihto: _____ euroa (Tiedot annetaan viimeksi vahvistetun tilinpäätösfietojen mu- Tase: _____ euroa kaisesti ja tilinpäätös liitetään tämän lomakkeen liitteeksi) Oma pääoma: _____ euroa Liikevoitto/tappio: _____ euroa	
NYKYISET SIJOITUKSET	Varallisuus ja velat Sijoitussalkun arvo: _____ euroa Kokonaisvelan määrä: _____ euroa	
	Sijoitussalkun jakautuminen Asunto/kiinteistö: _____ euroa Joukkovelkakirjat: _____ euroa Metsä: _____ euroa Indeksilainat: _____ euroa Talletukset/tilit: _____ euroa Johdannaiset: _____ euroa Korkorahastot: _____ euroa Osakkeet: _____ euroa Osakeyhtiörahastot: _____ euroa Muuta: _____ euroa Vakuutussäästöt: _____ euroa	
SIJOITUS- KOKEMUS (asianmukai- suudesta)	Onko sijoitustoimintaa hoitavalla henkilöllä sijoituskokemusta? ☐ Ei ole ☐ On, hänellä on _____ vuoden kokemus (Siirry kohtaan Sijoitustavoite) Sijoitusten keskimääräinen koko: _____ euroa	
	Sijoitustoimintaa hoitava henkilö tuntee seuraavat tuotteet: ☐ Talletukset/tilit ☐ Joukkovelkakirjat ☐ Rahastot ☐ Indeksilainat ☐ Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ☐ Osakkeet ☐ Säästö- ja sijoitusvakuutukset ☐ Johdannaiset ☐ Muuta	
	Sijoitustoimintaa hoitava henkilö tuntee seuraavat palvelut: ☐ Omaisuudenhoito (esim. Rahastovarainhoito) ☐ Omatoiminen sijoitustoiminta	Yrityksen/yhteisön kaupankäyntiaktiivisuus: ☐ Päivittäin ☐ Viikoittain ☐ Kuukausittain ☐ Muutamana kerran vuodessa ☐ Harvemmin kuin kerran vuodessa

YHTEISÖ-/YRITYSASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI
(asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

SIJOITUS-TAVOITE	Sijoitettava summa euroa	Sijoitushorisontti on ☐ Alle vuoden ☐ 1-5 vuotta ☐ yli 5 vuotta
	Sijoituksen tarkoitus ja tavoite	
ASIAKKAAN ALLE-KIRJOITUS	Sijoittajaprofiili: Yrityksen/yrityksen riskinottohalukkuus ja tuotto-odotus ☐ Asiakas arvostaa turvallista sijoitusta ja tyytyy pienempään arvonnousuun ☐ Asiakas on valmis ottamaan jonkun verran riskiä ja tavoittelee hyvää arvonnousua ☐ Asiakas haluaa ottaa paljon riskiä ja tavoittelee parhaan mahdollisen pitkäaikaisen tuoton	Sijoittajaprofiilin sijoitusehdotus ☐ Varovainen sijoittaja 80–100 % Korkosijoituksia ja 0-20 % Osakesijoituksia ☐ Maltillinen sijoittaja 40–60 % Korkosijoituksia ja 40–60 % Osakesijoituksia ☐ Tuottohakuinen sijoittaja 0-20 % Korkosijoituksia ja 80–100 % Osakesijoituksia
	☐ En halua antaa tarvittavia tietoja ja ymmärrän, että Säästöpankki ei voi tehdä arvopaperimarkkinain mukaista arviota minulle soveltuvista rahoitusvälineistä ja palveluista. (Toimeksiantoon lisättävä: "Toteutettu asiakkaan toivomuksesta ilman arviointia") Vakuutan, että antamani tiedot ovat oikein. Paikka ja aika Asiakkaan allekirjoitus	

YHTEISÖ-/YRITYSASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SUOITTAJAPROFIILI
(asianmukaisuus- ja soveltuvuusarviointi)

SÄÄSTÖ- PANKKI TÄYTTÄÄ	Yrityksen nimi	Y-tunnus
	Yhteishenkilön nimi	Henkilötunnus:
	Profiilin teki	Tehty pvm
☐ Arvioinnin perusteeksi tarvittavat tiedot on saatu ☐ Arvioita arvopaperin tai soveltuvuudesta asiakkaalle ei ole voitu tehdä, koska asiakas ei ole antanut tarvittavia tietoja ☐ Asiakas ei halua seurata pankin antamaa sijoitusneuvontaa (Toimeksiantoon lisättävä: "Toteutettu asiakkaan toivomuksesta pankin suosituksesta poiketen")		
Asiakkaalle sopivia tuotteita ja palveluja ovat		
☐ Talletukset/tilit ☐ Indeksilainat		
☐ Rahastot ☐ Osakkeet		
☐ Eläkevakuutukset ☐ Johdannaiset		
☐ Säästö- ja sijoitusvakuutukset ☐ Omaisuudenhoito (esim. Rahastovarainhoito)		
☒ Joukkovelkakirjat ☐ Muuta		
Lisätiedot:		
Suositeltu/tarjottu palvelu		
☐ Vastaa asiakkaan sijoitustavoitetta		
☐ Asiakas kykenee kantamaan taloudellisesti mahdollisen riskin		
☐ Asiakkaalla on tarvittava sijoituskokemus ja -tietämys. Hän ymmärtää suositellun/tarjottuun palveluun mahdollisesti liittyvät riskit.		

Liite 3. Haastatteluiden kysymyspohja

Kysymykset

1. Saitko taustatietoa MiFID:istä riittävästi ennen sen voimaantuloa 1.11.2007?
2. Miten Luopioisten Säästöpankki tiedotti MIFID:istä?
3. Osallistuitko MiFID:istä mahdollisesti järjestettyyn koulutukseen?
4. Koitko saavasi koulutuksesta riittävästi tietoa MiFID:istä ja sen vaikutuksista työhösi?
5. Oliko koulutuksesta saadut materiaalit riittävän havainnollisia ja informatiivisia?
6. Mikäli et osallistunut koulutukseen, mistä sait tietoa MiFID:istä?
7. Miten MiFID:in voimaantulo vaikutti jokapäiväiseen työhösi?
8. Onko MiFiD:in voimaantulo ja sen mukanaan tuomat lisääntynyt asiakkaansuoja ja informaatiovelvollisuus vaikuttanut siihen, mitä tuotteita ja palveluita uskallat suositella asiakkaille?
9. Mitä toimenpiteitä pankin puolelta tehtiin, jotta MiFiD:in tuomat muutokset toteutuivat?
10. Onko MiFiD:in voimaantulo mielestäsi vaikuttanut sijoittaja/säästäjä asiakkaan asiointiin Luopioisten Säästöpankissa?
11. Onko sinulla toiveita tai kehitysehdotuksia koskien Luopioisten Säästöpankin sisäistä koulutusta ja tiedotusta?

Liite 4.

HENKILÖASIAKKAAN SÄÄSTÄJÄ/SIJOITTAJAPROFIILI
 (ostamuskäytös- ja soveltuvuusarviointi)

Asiakkaan nimi: _____

Henkilötunnus: _____

Asiakas ei ole ammattimainen sijoittaja, jolloin häntä koskee laaja sijoittajan suoja.

SIJOITUSKOKEMUS

Paljon sijoituskokemusta
 Vähäinen sijoituskokemus

Sijoitusotteiden tuntemus

Tilit ja talletukset
 Yleisimmät sijoitusotteet (tilit, debentuurit, osakkeet, rahastot)
 Monimutkaisemmat sijoitusotteet (esim. lisäasi vakuutus, omaisuushoito, indeksilaina)

Haluan sijoituspäätökset täysin itäni
 Haluan neuvoja päätöksen tueksi
 Haluan varainhoitopalveluja

VARALLISUUS LUOPIOISTEN SÄÄSTÖPANKISSA YHT: _____ EUR

Velat _____ 1
 Vuositulot _____ 1
 Käyttö- + säästötili _____ 1
 Talletukset _____ 1
 Debenttuuri, indeksilaina _____ 1
 Rahastot _____ 1
 Osake, vakuutus _____ 1

Eläkevakuutus

VARALLISUUS MUUALLA YHT: _____ EUR

Velat _____ 1
 Vuositulot _____ 1
 Käyttö- + säästötili _____ 1
 Talletukset _____ 1
 Debenttuuri, indeksil. _____ 1
 Rahastot _____ 1
 Osake, vakuutus _____ 1

Eläkevakuutus
 En halua antaa tietoja muissa pankkeissa olevista varoistani

OMAISUUS	
Asunto	_____ EUR
Käteisä	_____ EUR
Mökiä	_____ EUR
Muu varallisuus	_____ EUR

SJOITUSTA VOITE	
Varojen käyttötarkoitus	_____
Arvioitu sijoitusaika (vuosia)	_____ ☐ Ei tiettyä käyttötarkoitusta
Sijoittajaprofiili (ks. sivu2)	
☐ VAROVAINEN	Lisätiedot: _____ _____ _____
☐ MALTILLINEN	
☐ TASAPAINOINEN	
☐ TUOTTOHAKUINEN	

En halua antaa tarvittavia tietoja jomminkään enä. Säästöpankki ei tällöin voi tehdä arvopepe nimarkkinalain mukaista arviota sopivista rahoitusvälineistä.

Vakuutan, että antamani tiedot ovat oikein.

Allekirjoitus

SIJOITTAJAPROFIILIT

VAROVAINEN SIJOITTAJAPROFIILI

Kuvaus: Sijoituksen arvo ei laske lainkaan. Asiakas on erityisen varovainen tai sijoitusaika lyhyt.

Sovellettavat tuotteet: Pankkitalletus, pitkäaikaiselle sijoittajalle myös debentuurilaina ja vakuutus joka sijoitetaan talletussidonnaiseen rahastoon.

Osaakestoftusten osuus salkussa: Ei lainkaan

MALTILLINEN SIJOITTAJAPROFIILI

Kuvaus: Sijoittaja haluaa suojata varojaan inflaatiolta ilman riskiä pääoman menettämiseksi. Salkku sisältää kuukausitasolla hieman, mutta tavoitteena on saavuttaa joka vuosi positiivinen tuotto.

Sovellettavat tuotteet: Pankkitalletus, debentuurilaina, maltillinen rahastosalkku, indeksilaina, vakuutus jossa osa summasta talletussidonnaisessa rahastossa ja osa tasapainoisessa varainhoitosalkussa.

Osaakestoftusten osuus salkussa: Yhdistelmärahastojen kautta saatava hieman osakkeita.

TASAPAINOINEN SIJOITTAJAPROFIILI

Kuvaus: Sijoittaja leikkaa jonkin verran markkinaheilaheluja tavoitellessaan varoilleen reaali tuottoa. Sijoitusaika on yleensä vähintään muutamia vuosia.

Sovellettavat tuotteet: Pankkitalletus, debentuurilaina, tasapainoinen rahastosalkku, vakuutus jossa tasapainoinen varainhoitosalkku, indeksilaina

Osaakestoftusten osuus salkussa: Salkussa koko ajan jonkun verran yhdistelmä- tai osake rahastoja

TUOTTOHAKUINEN SIJOITTAJAPROFIILI

Kuvaus: Sijoittaja leikkaa hyvin markkinaheilaheluja tavoitellessaan varoilleen hyvää tuottoa. Tuottohakuinen sijoittajan riskinsietokyky on keskimääräistä suurempi ja sijoitusaika yleensä pitkä.

Sovellettavat tuotteet: Pankkitalletus, debentuurilaina, tuottohakuinen rahastosalkku, vakuutus jossa tuottohakuinen varainhoitosalkku, yksittäiset osakkeet, indeksilainat (ylikäursilla).

Osaakestoftusten osuus salkussa: Salkussa merkittävästi osakkeita tai osake rahastoja.

HUOM!

Sijoitusta on aina tarkasteltava kokonaisuutena. Esimerkiksi talletuksen ja sijoitusalkun yhdistelmä saatava olla kokonaisuutena voitollinen vaikka yksittäisen sijoituksen tuotto olisi negatiivinen. Vastuuvasti salkku joka on hajautettu talletuksiin ja osakerahastoihin ei nousevilla markkinoilla tuota osakemarkkinatuottoa. Säästöpankki ei anna osto- tai myyntisuosituksia yksittäisiin osakkeisiin.

Historiallinen kehitys ei ole taatun tulevaa. Osake sijoituksen arvo saatava jatkossa yhtiä hyvin nousta tai laskea ja tulevien vuosien korkotasoa ei voida tietää. Tämän vuoksi on mahdoton asettaa tarkkoja prosenttimääräisiä tuotto tavoitteita tai lupauksia tuotosta. Jos todellinen sijoitus aika jätti merkittävästi suunniteltua hiyemmäksi, sijoituksen arvo saatava luonnustehkeällä olla alle sijoitetun pääoman.